

*Statlig filmpolitik välkomnas av branschen
Än snurrar Vildhussen i Döda fallet
Tvärkonstnären Osten gillar hungrigt mode*

Vi ser fram emot en ny filmpolitik!

VÅR KULTURMINISTER ALICE BAH KUHNKE börjar visa framfötterna! Det är bra, för hela vår scen- och filmbransch väntar på många besked om hur regeringens kulturpolitik ser ut. Vilka är visionerna? Hur skapar regeringen bra förutsättningar för de verksamma inom scen och film att försörja sig och kunna utvecklas inom sina yrken, allt för att publiken ska kunna ta del av kvalitativ scen- och filmkonst i alla dess former.

I början av maj kom det glädjande beskedet att regeringen avser att inte förlänga, utan helt enkelt säga upp det gällande filmavtalet. Något som vi önskat och krävt mycket länge. I slutet av maj kom departementspromemorian om filmens framtid som aviserats. I den fanns besked om att ett nytt avtal ska vara tekniskt neutralt, även det efterlängtat, samt att även det så förhatliga automatstödet tas bort. Det krävs en bättre balans mellan konstnärliga och kommersiella intressen, det menar även kulturministern.

Men utmaningen för kommande filmpolitik är naturligtvis inte enbart att dess organisation måste förändras utan även dess finansiering. En helstatlig filmpolitik måste också innebära mer pengar. En ny filmpolitik som både har ett konstnärligt fokus och som garanterar en kontinuerlig och stabil produktion kräver ett rejält ekonomiskt tillskott.

En framtida svensk filmpolitik ska bygga på att alla som visar och distribuerar film bidrar ekonomiskt till framtidens filmproduktion. Sveriges Filmregissörer inom Teaterförbundet har arbetat fram ett detaljerat förslag inspirerat av den polska filmlagen. Detta kommer att vara en viktig utgångspunkt för det remissvar som i augusti ska lämnas som svar på regeringens promemoria.

VÅR KULTURMINISTER BESÖKTE också den svenska scenkonstbiennalen i Malmö, i slutet av maj. En minister på gott humör som bjuder på sig själv under en utfrågning på Malmö Opera. Några löften om finansiering för att säkerställa scenkonsten fick vi dock inte. Så här finns fortfarande mycket att göra, både vad gäller den fria scenkonsten och alla våra institutioner.

Teaterförbundet fanns naturligtvis på plats i Malmö. Praktiskt taget hela vårt kansli flyttade söderut denna vecka, med stor monter på operan, för att möta medlemmar och andra och ge information om vad vår fackliga organisation arbetar med.

Våra yrkesavdelningars seminarier samlade stor publik. Skådespelaravdelningen fortsatte sitt genomlysande av "tystnadens kultur". Operasångare och musikalartister samtalade och sjöng om vad som förenar dem, rent tekniskt med sina röster. Scenografer och kostymdesigners höll verkstad och vår normkreativa arbetsgrupp ledde en workshop om hur vi ska lära oss att arbeta normkreativt i det dagliga arbetet. Svenska Regissörsföreningens seminarium "mitt värsta misstag" var en öppen hjärtig bekännelse om yrkeslivets prövningar.

TEATERFÖRBUNDET STOD OCKSÅ för en välbesökt uppföljning av projektet "att gestalta kön" – vad hände sen och hur går vi vidare? Underbart att höra hur många av studenterna som verkligen burit med sig budskapet från utbildningen – och lyckats göra skillnad. Mindre roligt är att vi har långt kvar vad gäller de andra diskrimineringsgrunderna.

Jag är otroligt glad och stolt över allt det arbete som medlemmar, förtroendevalda och personal la ner på denna scenkonstbiennal. Nästa gång blir det Norrköping.

Kvällen innan biennalen drog igång ordnade vår stiftelse Höstsol sin vårmiddag på Hipp i Malmö.

Alltid en stor förnöjelse att möta så många som verkligen skapat konst under ett långt yrkesliv.

Glad att Teaterförbundet/för scen och film också blir en mötesplats för de unga äldre. Kanske ska jag bjuda in kulturministern även till Höstsol, så att hon inser vad vi måste värna om!

ANNA CARLSON
ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: SUZANNE OSTEN I BOKEN LAMMUNGARNAS FEST
FOTO: SARA P BORGSTRÖM

Scen & film – Teaterförbundets tidning

Utkommer med åtta nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.

Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Jaan Kolk**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**

Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo, Gert Lundstedt, Kristian Pohl**.

Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Frida Beckman, Mireille Bergenström, Sven Dahlberg, Eleonor Fahlén, Jaan Kolk, Minna Krook, Martyna Lisowska Söderberg, Hugo Therkelson**.

scen & film gör fördjupande reportage och intervjuer med personer verksamma inom scen- och filmområdet. Tidningen bevakar aktuella frågor av facklig, konstnärlig, kultur- och arbetsmarknadspolitisk natur.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena@mboman.se, magdalena.boman@teaterforbundet.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **SB-Media AB**, Alex Simonsson Tel: 08-545 160 63.

e-post: alex@sb-media.se

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2015.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 2001-5518

Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns även på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

10

14

18

30

Innehåll nr 5-2015

4 MÅNADENS BILD

Filmklippare: Rasmus Ohlander.

9 FILMPOLITIK

Branschen välkomnar statlig filmpolitik men finansiering oroar.

10 INTERVJU: ALICE BAH KUHNKE

"Vi måste ha en ständig diskussion om kvalitet".

12 TOPPSTYRT SCENKONSTBOLAG VÄCKER KRITIK I ÖSTERGÖTLAND

Konstnärlig ledning och fack kritiska till nya bolagskonstruktionen.

14 SERIE: MÅNGA JÄRN I ELDEN

Skådespelaren Pär Malmström växlar mellan scen och bageri.

18 RAFFINERAD SPELPLATS VID DÖDA FALLET

Teater Västernorrlands scen i Döda fallet i konkurrens med naturen.

22 SUZANNE OSTEN JAGAR MODE I FRONTLINJEN

Suzanne Osten om sitt möte med modedesignern Minna Palmqvists skulpturala formspråk i föreställningen MagnusMaria.

32 KRÖNIKA: AMERICA VERA-ZAVALA

Skandal att den syriska teatergruppen nekades visum.

36 FILMSTATISTIK

Nästa nummer kommer den 16 september

Presstopp den 28 augusti

10 Per Svensson och Alice Bah Kuhnke. Foto: Magdalena Boman

12 Skådespelaren Pär Malmström. Foto: Magdalena Boman

18 Scenen i Döda fallet. Foto: Katarina Norström.

30 Ur föreställningen MagnusMaria. Foto: Tiina Tahvanainen.

Blickar och pauser talar när Rasmus klipper

Namn: Rasmus Ohlander.
Ålder: 42 år.
Yrke: Filmklippare.
Aktuell med: Kortfilmen
"Pojkarna" i regi av Isabella
Carbonell som blev uttagen att

tävla i kritikerveckan i Cannes 2015.

Kulturupplevelse som inspirerar: David Bowies dystopiska instrumentallåtar från albumen "Low" och "Heroes". Jag gillar musik som målar upp ett eget universum, precis som en del filmer kan göra.

STUMFILM HAR ALLTID INSPIRERAT Rasmus Ohlander, allt sedan han pluggade filmvetenskap på 90-talet i Göteborg.

Den tyska filmen "Pandoras Box", från 1928/29 med amerikanskan Louise Brooks tycker han är fantastisk. Det var en av de filmer som fick honom att förstå att stumfilm inte bara är Chaplin och slapstick, utan att den också kan vara subtil, komplex, tvetydig och att bristen på dialog kan skapa en mystik som accentuerar ansiktens uttryck.

– Vi måste läsa in något i karaktärernas ansikten när vi inte hör vad de säger. "Pandoras Box" inspirerade mig till att skriva musik till den på en dansk filmfolkhögskola och stumfilmsfascinationen gjorde att jag när jag klippte ungdomstv-serien SPUNG senare gjorde om en dialogscen till stumfilm, säger Rasmus Ohlander.

Rent filmtekniskt är det möjligt att smussa in avancerat bildberättande genom att bara utesluta dialog.

– När jag klipper handlar mycket om att klippa ner dialog till

ett minimum och låta blickar, pauser säga resten. Ofta är det möjligt att korta saker som är skrivna och som inte har den emotionella kraften. Stämmer allt: ljud, ljus så behövs inte dialogen, det som skrivits. Spung var vildsint rent stilmässigt. Det blev så av en händelse, ett misstag att jag lyckades trycka bort dialogen och det blev otroligt bra. Det är nog bland det roligaste jag gjort.

I kortfilmen "Pojkarna" finns samma känsla, menar Rasmus Ohlander. Mycket bubblar under ytan, mycket sägs utan ord, eller mellan orden. Det som inte sägs blir ett statement och en reaktion på saker som sagts tidigare.

– Det går att insinuera saker, bestämma vad som ska accentueras. Det är väldigt roligt, säger Rasmus Ohlander,

Kortfilmen "Pojkarna" visades för första gången i sin helhet i Cannes.

Den syrisk gruppen Al- Ashar Theatre från Damaskus skulle ha kommit till Malmö, som ju har en stor syrisk befolkning, och gästa Scenkonstbiennalen i slutet på maj med pjäsen Layli Dakhili, men nekades inresetillstånd.

"Orimligt att ambassader sätter käppar i hjulen"

Att genomföra kulturutbyten med länder utanför Europa är ett återkommande problem. Nyligen nekades den syrisk teatergruppen Al-Ashar Theatre från Damaskus visum till Sverige och Scenkonstbiennalen i Malmö.

TYVÄRR ÄR DET HÄR inte ett undantag utan snarare en regel, menar Ann Mari Engel, generalsekreterare på Teaterunionen.

– Det händer alltför ofta att grupper och personer nekas inresa till Sverige när kulturutbyten med övriga delar av världen ska ordnas. Ett tragiskt exempel är Svenska PEN-klubben och den mördade bloggaren i Bangladesh, som hade nekats att resa till Sverige, säger Ann Mari Engel.

Även inför biennalen som gick av stapeln 2013 så ansökte Teaterunionen om tillstånd för ett vitryskt gästspel att komma till Sverige, men fick då också nej i ett första skede.

– Den gången fick vi igenom ett utbyte i sista stund. Då handlade det inte om den svenska ambassaden utan då var det Mig-

rationsverket som förhalade processen.

Men det är ohållbart att det ska vara så svårt att få till kulturutbyten med övriga världen, fortsätter hon.

– Vi ska försöka hitta en lösning på detta, och kommer att kontakta kulturdepartementet och UD av den anledningen. Det måste finnas någon slags linje om att när utländska artister är inbjudna av svenska myndigheter, eller med pengar från svenska institutet och Kulturrådet, då borde inte svenska ambassader sätta käppar i hjulen på det sätt de gör idag. Då kan inte ambassaderna hantera frågan genom att misstänkliggöra deras avsikter och professionalitet, säger Ann Mari Engel.

MAGDALENA BOMAN

Läs även America Vera-Zavala på sidan 32

Fråga i förra numret:

Brukar du kolla om din arbetsgivare har kollektivavtal?

Ja 66 %

Nej 34 %

Hur gör du?

Har du valt outfit efter film eller föreställning?

Svara **Ja** eller **Nej** på:
www.teaterforbundet.se

BAROMETERN

Har du valt outfit efter film eller föreställning?

"Ja, självklart jag ser ju så oerhört mycket film"

Cilla Rörby, kostymdesigner film:

– Självklart. Jag inspireras av och ser oerhört mycket film, det är ju min plikt. Även scenografi inspirerar. Jag gillar förstås inte att kopiera ett plagg rakt av, men har till exempel gjort en jacka efter strukturen på en vägg och en soffa i en film. För mig är det omöjligt att köpa ett plagg som har blurrat inom filmen. Det finns dock modedesigners som inspirerat mig mycket, Vivienne Westwood är en av dem. Hon hör till spjutspetsarna, tycker jag. Hon plockar upp aktuella influenser men gör samtidigt sin egen grej. Hennes mode är tidlöst.

"Ja, snitt är intressant eftersom jag som dansare lockas av rörelse"

Helena Lundqvist, dansare:

– Ja, visst har jag inspirerats av film och föreställningar. Faktiskt mer av det än av modedesigners. Men jag tar hellre fasta på en bild, en idé eller en estetik på scen eller i en film, ett bredare tänk helt enkelt. Jag lockas ju av rörelsen, och tycker det är intressant att se hur ett snitt fungerar på en kropp i rörelse. För mig ska kläder ha en funktion. Jag vill ju inte gå runt i en pennkjol, för den kan man ju inte röra sig i. De ska vara funktionsinriktade, enkla och stilrena.

"Ja, men jag stoppar inte in modeplagg i teater"

Sven Haraldsson, scenograf/kostymör:

– Jag inspireras ständigt av mode. Tyvärr ligger scenen rätt långt efter modet som mer förhåller sig till det samhälle vi lever i och övrig populärkultur. Mitt sätt att jobba är inte att stoppa in modeplagg i teater, då jag är mer intresserad av människor än estetik. Dock påverkas jag mycket av gatans mode. Men visst finns det modeskapare som är helt fantastiska – Bernhard Willhelm och Walter Van Beirendonck är två av de som betyder mest för mig just nu.

Landstinget i Norrbotten stoppar plan på Dansens hus i Luleå

De långtgående planerna på ett dansens hus i Luleå skrotas. Orsaken är att landstinget står inför ett omfattande sparpaket. "För dansutvecklingen i Norrbotten är det ett väldigt hårt slag", säger Marie Larsson Sturdy, verksamhetschef och konstnärlig ledare för Dans i Nord.

DET SÅG LÄNGE UT SOM att det före detta Åhlénshuset i centrala Luleå skulle bli det samlande nav som det vitala danslivet i norr längtat efter. Ett av målen i Norrbottens läns landstings kulturplan för 2014–2016 var också att förverkliga en konstnärlig dansinstitution.

Men frågan hamnade i politisk långbänk och trots starkt stöd från Luleå kommun och Statens kulturråd blev det i slutet på maj klart att den tredje finansören, landstinget, drar sig ur.

– Jag har ett övergripande ansvar för att se till att landstinget har en budget i balans. Då tvingas man ibland att säga nej, motiverade Maria Stenberg (S), beslutet i Norrländska Socialdemokraten.

Norrbottens läns landsting ska spara 250 miljoner kronor under de närmaste två åren. Även om Olof Westring, utvecklingsstrateg på Dans i Nord, har förståelse för sparkraven framhåller han att dansinvesteringarna är försvinnande små i sammanhanget.

– Hur mycket man än sparar på dansen – eller om man skulle ta bort all kultur – så kan det ändå inte väga upp för övriga behov.

Han fick medhåll bland annat av det hundratal personer som visade sitt stöd för danshuset genom att genomföra en så kallad flashmob, synkroniserad dans i grupp, utanför landstingshuset i samband med avslaget.

Marie Larsson Sturdy och Olof Westring beklagar också att fokus i debatten blivit var ett danshus lämpligast skulle placeras.

– Först kändes det som en dröm att både Piteå och Luleå kommun ville bygga danshus! Sedan kunde väl ingen tro att delade uppfattningar skulle bidra till att man sköt på beslutet hela tiden, säger Marie Larsson Sturdy.

Ändå ser Dans i Nord med tillförsikt på möjligheterna att ytterligare utveckla Norrbotten som ett starkt dansfäste.

– Visst, ska man vara en attraktiv arbetsgivare så vill man erbjuda professionella lokaler. Men vi fortsätter att jobba på med plan B och plan C – the show must go on!

LISA BODA

Dålig miljö kan stänga Norrlandsoperan

Arbetsmiljöproblemen på Norrlandsoperan har blivit så omfattande att det finns risk att delar av verksamheten stängs.

– Tittar man in i verkstäderna ser man hur illa ställt det är, folk kliver i princip på varandra, säger Stefan Sandgren, huvudskyddsombud på Norrlandsoperan.

LISTAN PÅ VAD SOM behöver åtgärdas på Norrlandsoperan är lång: verkstäderna och ateljéerna är feldimensionerade, orkesterdicket har brister och lingångarna i taket, som används till att hänga upp lampor, scenografi och draperier, är för få och undermåliga. Den mjukvara som driver dem håller dessutom på att fasa ur, sammanfattar Stefan Sandgren.

Nu har Kommunens fastighetskontor kommit fram till att problemen är så stora att det finns en risk för att delar av byggnaden behöver stängas av.

Hur har den bedömningen påverkat Norrlandsoperan som arbetsplats?

– Vi har inte fått några tecken på stängning än. Men vi hoppas att det här får upp ögonen på ägarna. Vi har bett om att få de här sakerna åtgärdade i princip sedan scen-

nen byggdes ut 2001, redan då sparades det mycket på tekniken, säger Stefan Sandgren som menar att det är de ursprungliga besparingarna som straffar sig nu.

Kostnaden för att komma till rätta med de eftersläpande problemen beräknas till 40 miljoner kronor. Därför har Norrlandsoperans styrelse begärt ökade anslag från ägarna, landstinget och Umeå kommun.

Men fastighetsägarna avsatta summa är för närvarande 13 miljoner kronor, hur ska det gå i hop?

– Ja, det är det ingen som vet. Det jag vet är att de 13 miljonerna var just för att åtgärda mjukvaran för lingångarna, säger Stefan Sandgren.

Arbetsmiljöansvaret ligger i slutändan hos Norrlandsoperans vd Kjell Englund.

Han har inte möjlighet att ställa upp på intervju utan hänvisar istället till vice vd Per Enlund som säger att styrelsen efter ett extra ägarsamråd samt samtal med politikerna nu väntar på besked från ägarna om ökade resurser.

Norrlandsoperan har begärt ökade anslag under flera år, vad får dig att tro att ägarna nu skulle skjuta till de resterande 27 miljoner kronor som underhållet kräver?

– Det märks att politikerna tar det mer på allvar nu eftersom fastighetskontoret nämnt att man måste stänga delar av fastigheten om problemen inte åtgärdas, svarar Per Enlund optimistiskt.

LISA BODA

Efter presstopp besökte Teaterförbundets arbetsmiljörepresentant Mårten Gunnartz Norrlandsoperan.

Riksteatern vill starta mentorprogram

Riksteatern vill tillsammans med andra i branschen initiera ett årslångt introduktions- och mentorsprogram för invandrande scenkonstnärer.

RIKSTEATERN ÄR I FULL FÄRD med att inventera hur många professionella invandrande scenkonstnärer som kommit till Sverige de senaste åren, och har för avsikt att dra igång en serie förberedande workshops i höst i samarbete med övriga parter i branschen, samt arbetsförmedlingen. Mentorsprogrammet är planerat att sätta igång i januari 2016.

– Vi vet att det finns ett stort antal välutbildade yrkesutövare från Syrien, Irak och Kurdistan som varit professionellt verksamma och som kommit till Sverige de senaste åren. Stora delar av den konstnärliga eliten från dessa länder befinner sig nu i exil här. Tanken är att det ettåriga arbetsmarknadsprogrammet ska bli en introduktion till Sverige och att dessa personer ska matchas med en mentor som kan öppna dörrar och presentera den för folk i scenkonstvärlden, säger Jessica Lindberg Dik på Riksteatern.

Jessica har fått kontakt med ett 20-tal personer i Stockholm, och söker nu utlandsfödda teaterarbetare i övriga Sverige.

– De här personerna hamnar mellan stolarna på vanliga arbetsförmedlingen, och når aldrig kulturarbetsförmedlingen. De har inga godkända papper med sig och uppfyller inte kraven då de befunnit sig på flykt de senaste åren.

RIKSTEATERN VILL synliggöra dessa personer, låta scenkonstsektorn få reda på att de finns, för så är det inte idag. De fastnar. Tanken är att de ska introduceras, att deras resurser ska tas tillvara bättre.

– Vi har inspirerats av andra branscher. Läkare och ingenjörer har fått snabbspår in till arbetslivet, de tillhör så kallade bristyrken. Så ser det inte ut inom scenkonsten. Men vi har ett antal kulturplaner som kräver att vi jobbar mot minoritetsgrupper, det här kan vara en ingång. Många skådespelare, regissörer, scenografer, maskörer, dramatiker och scentekniker som kommit till Sverige har en enorm kunskap.

Riksteatern har bildat en referensgrupp med utlandsfödda som är tydliga med vad de behöver, berättar Jessica Lindberg Dik.

Teatern ska söka demokratipengar för projektet, integrationspengar utlysta ur EUs Migrationsfond, och de vill samarbeta med Svensk scenkonst, Länsteatrarna och Teaterförbundet för att verkställa det. Projektansökan ska vara inne i juni, besked om beslut kommer i oktober. Riksteatern finansierar förberedande workshops under hösten, men vill utforma dessa med övriga parter i branschen och referenspersonerna.

– Det här är ett utbyte av erfarenheter och kompetens åt båda håll. En kompetenshöjning för hela vår bransch. Det handlar inte om välgörenhet, utan om ett utbyte av idéer. Det här är individer som är extremt etablerade i sina hemländer. De vet hur vi ska jobba för att nå deras landsmän som kommit hit, vilket vi har påbud att göra från våra politiker.

Teaterförbundet som nyligen blivit kontaktade av Riksteatern, håller på att bereda frågan om förbundets medverkan.

MAGDALENA BOMAN

HALLÅ DÄR...

"Det taggar mig att Riksteatern inte är enkel"

Hallå där Berit Högman, riksdagsledamot och vice gruppleddare för Socialdemokraterna i riksdagen, hur känns det att ha utsetts till ny ordförande för Riksteatern?

– Det är skojigt, spännande och hedrande att ha fått uppdraget. Riksteatern är en institution och en folkrörelse som har den viktiga uppgiften att ge människor över hela landet tillgång till scenkonst. Det vet jag av egen erfarenhet. Jag är uppvuxen i den lilla byn Järpliden i norra Värmland. Om Riksteatern inte hade funnits hade jag troligen inte sett en teaterpjäs förrän i vuxen ålder.

Och senare blev du bland annat ordförande i riksdagens kulturutskott ...

– Kulturen har alltid funnits i mitt hem. Mina föräldrar var aktiva folkbildare och drev studiecirklar. Numera är jag är jag

sedan länge bortskämd med fantastiska Wermland Opera och Västana teater hemma i Värmland.

Finns det någon teaterupplevelse som du aldrig glömmer?

– Min son är liksom jag teaternörd och för några år sedan såg vi "Bli en däre" på teater Giljotin. Det var en 48-timmars föreställning där publiken tillsammans med skådespelarna spelade anhängare, intagna eller personal. Jag fick spela anhängare, min son intagen. Det en stark upplevelse som jag aldrig glömmer.

Kommer du att påverka Riksteaterns repertoar framöver?

– Nej, det är inte min primära roll som ordförande i styrelsen. Det finns en vd och en teaterchef och lokala teaterföreningar som bestämmer vad som ska sättas upp.

Vill du ta bort eller tillföra något?

– Det är för tidigt att uttala mig om det. Men jag ser gärna att skådespelarna repre-

senterar och speglar det mångkulturella samhället vi lever i och den ambitionen finns redan. Riksteatern är en demokratisk organisation där det måste finnas dialog och diskussion. Min styrka är att jag är väl förankrad och kan folkrörelser.

Hur vill du att Riksteatern ska se ut om fyra år när ditt förordnande löper ut?

– Jag har en tydlig ambition att medlemskåren ska förnyas och att vi dessutom kan nå ut till fler grupper som nya svenskar, barn och ungdomar både i förorter och på landsbygden. Det taggar mig att Riksteatern inte är en alldeles enkel institution eftersom den inte har en given och trogen publik. Det är en utmaning och gör uppdraget att nå ut med föreställningar över landet svårare. Men när det lyckas blir stoltheten desto större för alla andra som är inblandade i Riksteaterns scenkonst.

GERTRUD DAHLBERG

"Positivt med en statlig filmpolitik, men räcker det med momspengar?"

Filmavtalet sägs upp och ersätts med en ny statlig filmpolitik. Många välkomnar beslutet att skrota det gamla filmavtalet, men förslaget om finansiering via momspengar väcker frågor.

FÖRE SCEN & FILMS PRESSTOPP beskrev kulturminister Alice Bah Kuhnke huvuddragen i en ny statlig filmpolitik. Avtalet sägs upp 2017, och ett nytt system för filmstöd ska innebära ett tydligare fokus på kvalitet, förnyelse och tillgänglighet och ge en bättre balans mellan konstnärliga och kommersiella intressen i filmbranschen.

I en debattartikel i början på maj skrev Alice Bah Kuhnke att den framtida finansieringen av film är tänkt att finansieras med hjälp av en höjning av momsen på biografområdet och att det med dessa medel är möjligt att behålla samma nivå på filmfinansieringen som idag.

– Det är väldigt bra att staten tar ett totalansvar för filmkulturen. Men det är lite oklart vad kulturministern menar. Menar hon det totala beloppet till svensk film, det vill säga runt 420 miljoner kronor, då är det väl acceptabel nivå, men syftar hon på statens del av finansieringen idag, det vill säga 200 miljoner så är det ingen vits, säger Christina Olofson i avdelningen för Sveriges filmregissörer.

Hon påpekar att om staten ska ta ett rejält ansvar för svensk film så behövs det mer pengar, oavsett momspengar.

Höjd biografmoms kan resultera i en höjning av biografbiljetterna med gissningsvis fem procent, något som oroar inte minst de små biografägarna. Sveriges filmregissörer menar att konsekvensen av momshöjningen blir felriktad:

– Varför ska konsumenten betala mer för att staten ska ta ett självklart kulturellt filmansvar? Det förstår jag inte. Den ekvationen går inte ihop för mig och jag skulle vilja veta mer om hur man tänker kring

detta, säger Christina Olofson.

De mindre biografägarna har redan idag svårt att få sin ekonomi att gå ihop. Bo Erik Gyberg, som fick i uppdrag av kulturdepartementet att arbeta med utformningen av filmpolitiken, menar att detta är något som både politiker och tidigare utredningar haft i åtanke.

– Departementet har ägnat särskild uppmärksamhet åt problemet. Alla inser att man måste göra något åt detta, dessa biografer är ju redan idag föremål för olika stödformer. Det ligger i tankegången att de inte ska bli lidande, utan att man ska hitta lösningar på den frågan. Det är en så liten volym så det tror jag inte är några svårigheter, säger Bo Erik Gyberg.

Men en öronmärkning av momspengar till filmen är det idag inte tal om.

– Momsen är en finansieringsmöjlighet. Ska staten ta över ansvaret för filmen, måste man ju ha en finansiering i stadsbudgeten för det. För att citera ministern: det blir inte mindre pengar till svensk film. Men den exakta nivån av dessa pengar kommer ju bli föremål för förhandlingar i den kommande budgetprocessen. Den går inte att föregripa, säger Bo Erik Gyberg.

I övrigt skrotas automatstödet och ett marknadsstöd liknande det i Danmark införs. Stödsystemen är tänkt att bli mer långsiktigt och fungera mer teknikneutralt. Stödformer ska utvecklas så att tiden mellan att en film går upp på biograferna och sedan släpps på digitala plattformar och dvd ska minska. Det ska även bli nya stöd för lansering och spridning av film på bio i hela landet i syfte att öka utbudet av film som annars sällan visas på bio.

– En statlig filmpolitik är bättre än det

På Scenkonstbiennalen talade kulturministern Alice Bah Kuhnke även om den kommande filmpolitiken.

nuvarande avtalet, men det är ingen garanti för att det blir ett lyft för svensk film. Förslaget innebär en positiv vridning av filmpolitiken med tydligare fokus på upphovspersoner och kreatörer med de tre nya råden som ska inrättas, vari upphovsmännen finns med i ett. Men det kulturministern aviserat är samma pengar men i en annan form. Vi är oroade över den ekonomiska potentialen i detta förslag. Inom Teaterförbundet vill vi se en ordning där alla som tjänar pengar på svensk film också är med att betalar, där kan lagreglerade avgifter enligt polsk modell vara ett komplement, säger förbundsdirektör Jaan Kolk.

Sveriges filmregissörer håller just nu på med att, med stöd av Teaterförbundet, utforma ett förslag till en sådan modell, tillsammans med en utomstående utredare.

– Förslaget bygger på Harry Scheins idé från början, att alla som är med och tjänar pengar på svensk film också ska vara med och betala för den framtida filmproduktionen. Förslaget är inspirerat av den polska modellen, men vi tittar även på fler länder för att kunna utforma något mer anpassat till svenska förhållanden, säger Christina Olofson.

Sveriges Filmregissörers förslag bygger på att en filmlag stiftas och att en helstatlig filmbudget kombineras med avgifter där samtliga aktörer inom alla visningsformer finns med – en solidarisk finansiering där både staten och kommersiella aktörer är med och bidrar till en kreativ och balanserad finansieringsform. Förslaget innebär en fördubbling av det nuvarande stödet, och leder till en vitalisering av konstformen samt stärker vår demokrati.

"Jag vill hålla mig långt från statlig styrning"

*Hur får vi ett blomstrande kulturliv i hela landet?
Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke
står inför tuffa utmaningar.*

MENINGEN VAR ATT intervjun skulle göras per telefon i höjd med Hässleholm. Men med tanke på det dåligt utbyggda mobilnätet bestämde vi oss istället för att ses på tåget ner mot Malmö och Scenkonstbiennalen. Ett val av färdmedel som tillstår en miljöpartist, och som kulturminister Alice Bah Kuhnke säger är hennes personliga. Några värre förseningar har hon ännu inte råkat ut för. Men hur länge ska folk orka bo kvar utanför storstadsregionerna när inte infrastrukturen fungerar fullt ut?

– Det är en stor utmaning vi står inför. Vi gick ju till val med "Mer kultur till fler". Det innebär att vi måste stärka befintliga kanaler som skapar kultur i hela landet, men också att vi måste stärka möjligheterna att nå fler grupper av människor. Därför är det oerhört viktigt att vi inom regeringen är samspelta, exempelvis genom att jag bevakar frågor jag inte äger men som påverkar mitt område, som bredbandsutbyggnaden.

Kulturskolor är en sådan viktig "anti-avfolkningssatsning". Nyligen tillsatte hon därför en utredning kring en nationell strategi för kultur- och musikskolan. En annan stor politisk reform i syfte att stärka den regionala kulturen är kultursamverkansmodellen. Kritiserad av många men inte av Alice Bah Kuhnke.

– Det finns mycket bra med den. En sak som är viktig är att beslut kan tas så nära människan som möjligt.

Scen & film undrar om hon ändå inte tycker att det kan bli problem när den lokala politikern och kulturutövaren hamnar på samma grillfest. Alice Bah Kuhnke menar att ett större problem är att det kan se så olika ut mellan de olika kommunerna när det gäller prioriteringar av kultursatsningar.

– Frågan är hur vi styr kommuner, regioner och landsting utan att frånta dem deras inflytande. Jag vill hålla mig långt från statlig styrning eftersom jag tror på människors integritet och professionalitet.

NÅGRA TIMMAR SENARE sitter hon i heta stolen på Scenkonstbiennalen. Det är tänkt att hon ska grillas av Sydsvenskans Per Svensson, men istället vänder hon på rollerna genom att ställa glödande motfrågor. Flera gånger säger hon sådant som "Säger du så för att jag ska bli ledsen?" Kanske för att avvärja Svensson och därmed undvika de svåraste frågorna. Så plötsligt, en yvig stå upp-scen där hon beskriver hur det egentligen gick till när Miljöpartiets språkrör Gustav Fridolin raggade upp henne för

Magdalena Boman

Sydsvenskans Per Svensson ska grillas kulturministern men det blir ofta tvärtom.

ministerposten. En oförlöst skådespelerska bor i kulturministerns kropp.

Hur ser hon då på de fortsatt dåliga anslagen till scenkonsten? Under vårt samtal bedyrar hon hur hon hela tiden får kämpa för mer pengar åt kulturen internt men att det sker i motvind.

Vad händer med de 60 miljoner kronor som kom loss i och med det nya pensionsavtalet nu i vår?

– De ska gå tillbaka till scenkonsten. Det har vi säkrat. Nästa steg är att de ska gå till kvalitetsstärkande insatser. Mer kan jag inte säga.

TIDIGARE I VÅRAS SKROTADE hon det drygt 50 år gamla filmavtalet. Men sista ordet beträffande en ny, svensk filmpolitik är inte sagt.

– Nu ska utredningen ut på remiss, sedan läggs en proposition fram före årsskiftet. Först då blir filmpolitiken en del av Sveriges kulturpolitik, vilket också ger medborgarna inflytande. Så har det ju inte varit förut, det gjorde filmavtalet dysfunktionellt.

Genom att förstatliga filmpolitiken lägger du alla ägg i samma korg, menar kritiker.

– Ja, det är en oro som en del ger uttryck för: vad händer om

det blir finanskris och vi måste dra ner filmbudgeten? Samtidigt, det kan inte bli värre än vad det är idag, med ett filmavtal som inte fungerar och med biografägare som har monopol. Men vi kommer inte att ha en helstatlig filmpolitik i framtiden heller, utan vi vill hålla oss väldigt nära aktörerna i branschen. Därför inrättar vi tre råd under Svenska Filminstitutet. De blir verktygen för att praktisera och kanalisera den nya filmpolitiken.

Samtidigt blir publiken förlorare med en höjd biljettmoms på 25 procent.

– Biografägarna har ju också höjt priserna hela tiden, samtidigt som de går med flera hundra miljoner kronor i vinst.

Och vad händer med de 60 biografer i Sverige som är föreningar?

– För dem kommer Filminstitutet att arbeta fram en individuell lösning.

Ni nämner också en kvalitetsstärkning av filmen. Hur ska den bedömas?

– Här har vi utgått från Svenska Filminstitutets kriterier för konstnärlig kvalitet, det vill säga originalitet, hantverksskicklighet och angelägenhet. Men vi måste ha en ständig diskussion om kvalitetsbegreppet. Det tycker jag är det viktigaste.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Bildandet av ett scenkonstbolag väcker oro på Östgötateatern.

Fack och ledning kritiska till hur politiker formar scenkonstbolag

NU HAR DE SLUTGILTIGA besluten om att bilda ett gemensamt scenkonstbolag i Östergötland tagits av politikerna i Norrköpings och Linköpings kommuner och i Region Östergötland.

Men besluten har väckt både oro och indignation hos de tre verksamma scenkonstbolagen i regionen.

Både konstnärliga ledare för institutionerna (Östgötateatern, Norrköpings Symfoniorkester och Östgötamusiken), samt fackklubben på Östgötateatern är kritiska till hur politikerna valt att hantera frågor om organisation och styrning av det nya bolaget.

– Som det ser ut idag har de konstnärliga ledarna varken eget ansvar för sina verksamheter eller säte i nya styrelsen. De tillhör alltså inte högsta beslutande ledning, vilket är ett allvarligt problem, säger Pontus Plaenge, ordförande för det lokala facket på Östgötateatern.

Som bolagskonstruktionen ser ut är det bara vdn för de tre institutionerna som ska

tillhöra styrelsen. Tanken från början var att ge institutionsledningarna en central roll vid utformningen av – och ha full insyn i arbetet med scenkonstbolaget. Så har inte skett, skriver Johan Celander, konstnärlig chef för Östgötateatern och Karin Veres, konstnärlig ledare för symfoniorkestern i ett öppet brev till kommunstyrelsen i Norrköping i mars.

UTFORMNINGEN AV DEN nya bolagskonstruktionen har helt utarbetats av högsta politiska ledning i region och kommuner.

– Östgötateatern riskerar att förlora sin självständighet. Idag är vi en stiftelse. Nu bildas ett bolag direkt under ägarna, där regionen blir huvudägare, som lämpar över en klumpsomma till en styrelse och ensamt ansvarig vd. Det krävs tydligare styrdokument, politikerna kan inte lägga över ansvaret för en offentligt finansierad kultur på en enda person, säger Pontus Plaenge.

Det har gått så långt nu att Östgötamusiken som har sin bas i Linköping valt att inte vara med i det nya scenkonstbolaget.

– Problemet är att Norrköping som äger symfoniorkestern inte längre har råd att driva verksamheten, de har i årtal försökt få regionen att finansiera symfoniorkestern. Av ekonomiska skäl har vakanser bland musikerna inte tillsatts på flera år. Med det styrdokument som finns idag så är det möjligt för vdn att på egen hand göra omprioriteringar i bolaget, fortsätter Pontus Plaenge.

Johan Celander har dock inte gett upp tanken om att det ska gå att behålla teatern och orkesterns självständighet.

– Vi ville reglera detta tydligare i bolagsordningen. Det gick inte. Nu hoppas vi på att den nya styrelsen vill ändra organisationen och säkerställa en arbetsordning mellan vd och konstnärliga ledningar, säger Johan Celander.

MAGDALENA BOMAN

Försäkringskassan betalade ut 100 000 kronor för lite till frilansare

Närmare 100 000 kronor mer i årsinkomst. Det blev resultatet efter att Teaterförbundet begärde omprövning av Försäkringskassans beslut av den sjukpenningsgrundande inkomsten, SGI, för en frilansande skådespelare.

DET ÄR VANLIGT ATT frilansare inom förbundet blir felaktigt bedömda av Försäkringskassan när de sjukskrivs eller begär ut sin föräldraledighet.

I detta fall handlar det om en frilansande skådespelare som arbetat på många olika platser, men som fick ett kortfattat och oklart besked kring uträkningen av sin sjukpenningsgrundande inkomst.

– Det var oerhört svårt att tolka, och Försäkringskassan hade inte räknat med flera arbetsgivare utifrån en bedömning

om årligt återkommande arbetsgivare. Inte heller anställningar som varit kortare än sex månader togs med i beräkningen av årsinkomsten. Saken är den att skådespelaren hade jobbat för SVT i flera år under sommaren, men att produktionsbolagen som fick utläggningen av SVT var flera olika. Vi begärde omprövning av beslutet och gjorde uträkningen på ett alternativt sätt, säger Maria Rasmussen, ombudsman och jurist på Teaterförbundet.

Försäkringskassan valde att själva ändra

sitt beslut efter den alternativa uträkningen. Det vill säga, de bedömde ärendet på nytt genom att titta på helheten under de senaste 12 månaderna.

– Då visade det sig att skådespelaren jobbat mer än heltid, att årsinkomsten ökade med nästan 100 000 kronor. Eftersom personen i fråga redan gått på föräldraledighet så får hon pengar retroaktivt. Givetvis är hon väldigt nöjd med det beslutet, säger Maria Rasmussen.

MAGDALENA BOMAN

Yrkesintroduktion ska öka mångfalden

Nu kan mångfalden på landets institutioner breddas genom att unga under 25 år får en yrkesintroduktionsanställning, YA. Teatrarna får härmed en chans att lära upp och få anställningsbara tekniker, hantverkare och administratörer.

DET MENAR DICK JACOBSSON, projektledare anlitad av Teaterförbundet och Svensk Scenkonst för att informera om det nya kollektivavtalet om yrkesintroduktion som parterna nyligen har ingått.

– Målet med projektet är att bredda kompetensen genom att kunna erbjuda handledning direkt ute på arbetsplatserna. Jag har själv jobbat 30 år i branschen, bland annat som teknisk chef på Stockholms Stadsteater, och tror på värdet av ett långsiktigt och systematiskt lärande som är knutet och anpassat till teatern, förklarar Dick Jacobsson.

Ett annat väsentligt syfte är att projektet på sikt ska öka mångfalden och jämställdheten i scenkonstbranschen eftersom ungdomar under 25 år med olika bakgrunder särskilt kommer att uppmannas att söka yrkesintroduktionsplats.

– Det är teatrarna själva som rekryterar och väljer personer till YA vilket är en fördel. Men det krävs även kontakt med en handläggare på arbetsförmedlingen. En annan förutsättning för YA är att det finns en handledare och utarbetad plan för yrkesintroduktionen som tas fram av teatern och den lokala fackklubben. Det

gör att det hela inte är en skrivbordprodukt utan istället utgår från teaterns behov. Det i sin tur skapar engagemang, förankring och ett hållbart lärande, framhåller Dick Jacobsson.

YA-projektet är finansierat av arbetsmarknadsdepartementet och kan tillämpas av offentligt finansierade teaterinstitutioner, anslutna till Svensk Scenkonst som har kollektivavtalet med Teaterförbundet. Yrkesintroduktion gäller bara för teknisk och administrativ personal.

Arbetsgivarna slipper betala arbetsgivaravgift för YA-personen, som i sin tur får 75 procent av lägsta lön under anställningen vilken pågår i 6 till 12 månader.

Dick Jacobsson ska inom kort ta kontakt med arbetsförmedlare och teatrar på de orter i landet där Teaterförbundet har lokala fackklubbar för att informera om projektet.

– Till hösten reser jag runt i landet och arrangerar träffar. I initialskedet fungerar jag som bollplank när det gäller att utarbeta handledningsplaner. Men på sikt ska det bildas nätverk där erfarenheter och idéer om YA-projektet utbyts, säger Dick Jacobsson.

GERTRUD DAHLBERG

Bröd och skådespel hör ihop!

Nyligen stod Pär Malmström på Helsingborgs stadsteaters scen och spelade med i Minna Krooks dansföreställning "Trean står på huvudet – Våffelteater" för de allra yngsta. Nu svischar han runt på sitt ekologiska bageri och kafé på Amiralsgatan 6 i Malmö.

PÄR ORDNAR MED CATERING, letar billiga ekologiska valnötter och ser om den 17 år gamla surdegen som ligger och jäser i kylskåpet. Samtidigt planerar han framtiden för Organic Bakery – det lilla familjeföretaget han driver tillsammans med sin fru Sandra Stojiljkovic och hennes mor Mica.

– Det var en ren tillfällighet att vi halkade in i detta. Sandras mor flyttade in här i huset och besökte ofta bageriet i bottenplanet. Det drevs då av skånekrögaren Anders Vendel. Han skulle sälja och vi bestämde oss för att ta över. Jag visste inget om ekologiska varor eller bagerier, däremot har jag alltid sysslat med saker vid sidan om teatern och skådespeleriet, säger Pär Malmström.

Det var för drygt ett år sedan. De nya ägarna fick med sig surdegen Anders Vendel odlat under åren och som ska ses till var tredje timme. De anlitate en bagare och Pär Malmström började genast expandera.

– Det fanns ingen kaféverksamhet att tala om här innan. Vi lät den växa, drog igång lunchservering och catering och satte igång med att tillverka en massa nya produkter, berättar Pär.

Pär är en sann och nyfiken entreprenörssjäl och säger att han nog är "Reinfeldts dröm". Under närmare 20 år har han varit marknads- och sponsringsansvarig för Nyköpings Gästabud, för några år sedan var han med och startade ett larmföretag med en kompis och har även hyst en larmcentral i sitt hem. Dessutom jobbar Pär med forumteater till och från när han har tid.

– Det har väl med frilansandet att göra. Som frilansande skådespelare hänger man fritt i luften och är alltid beroende av andra. Då känns det tryggt att ha något vid sidan av att falla tillbaka på, och jag tycker om att sälja, fixa och trixa, säger Pär.

Det är fascinerande, säger Pär, att det går att få samma kickar av att dra igång egna verksamheter, som av att stå på scen.

– Jag hittar ständigt saker jag brinner för, det är verkligen kul. Det finns så mycket att utforska i livet, och jag tycker om att testa hur långt man kan gå.

"Bästa surdegspizzan i stan", "Så mycket kärlek i brödet", är några av omdömena på bageriets Facebook-sida. Men mycket är nytt för det lilla familjeföretaget. Pär har aldrig tidigare haft an-

ställda i sina företag. Nu har han fått sätta sig in i lagar och regler för att kunna stå på andra sidan som en arbetsgivare. Och bara en sådan sak som att veta vad man ska ta betalt för varorna, är en utmaning.

– Det här med att arbeta helt ekologiskt är i sig en utmaning. En åksmäll med lufttrycksfall kan få bröden att bli platta. Det hänger på proteinet i mjölet, det är en hel kunskap i sig!

Men det verkar inte skrämma Pär, snarare tvärtom.

– Jag skulle faktiskt vilja att det fanns mer ekologiskt bröd ute i handeln och funderar över om det skulle kunna gå att göra det industriellt, säger Pär.

Sandra är anställd på Malmö Stadsteater och tillsammans har de två mindre barn – så fullt upp är det mest hela tiden.

– Jag har bestämt mig för att satsa på bageriet under en kortare tid och inte ta på mig för mycket annat. Jag vill få fart på cateringverksamheten och få det att rulla på riktigt. Och det går bättre och bättre hela tiden. Vi har nu en serbisk bagare som är fantastiskt duktig. Det handlar ju precis som på teatern om att göra ett gott hantverk, säger Pär.

Bröd och skådespel hör ihop – det skapar en fin social gemenskap.

– Möten med folk triggar mig. Så är det på teatern, och så är det här. Att gå ner hit en lördagsmorgon och göra kaffe och ta emot stamgäster är så mysigt. Det ger mycket, säger Sandra som tittat ner i bageriet en stund.

Många i branschen förundras över Pär och Sandras val, frågar om de bestämt sig för att driva bageri istället för att verka inom teatern.

– Det här är inte istället för, vi gör detta också, för att det är något vi vill utforska just nu. Många tänker ju att de vill göra annat, men ofta sitter man fast i sina roller på teatern, det finns en så stark identitet i den. För oss är ett det här ett komplement, som ger styrka och kraft, säger Sandra.

Facket i Chile växer så det knakar

Det chilenska skådespelarfacket Sidarte har hittat nya sätt och verktyg att uppmärksamma sina medlemmars villkor i landet.

Nyligen besökte ordföranden, skådespelaren och dramatikern Andrea Gutierrez Sverige. Just nu skriver hon en pjäs om den norska ambassadörens roll under Pinochet-tiden.

Magdalena Boman

Andrea Gutierrez är utbildad skådespelare tränad i Lecoq-metoden. Hon har studerat drama i Chile och är intresserad av politisk historia och den latinamerikanska identiteten. Hon har skrivit sju pjäser, bland annat en om kolarbetare i Chile.

SKÅDESPELARE VÄRLDEN ÖVER arbetar ofta på korta kontrakt, i dålig arbetsmiljö och under osäkra anställningsförhållanden. Så också i Chile. Men skådespelarförbundet Sidarte har genom facklig organisering hittat nya sätt och verktyg att uppmärksamma sina villkor på, berättar fackets ordförande Andrea Gutierrez.

Andrea Gutierrez, tillika ordförande för det chilenska skådespelarfacket var på besök under Scenkonstbiennalen i Malmö, inbjuden av Teaterförbundet för Scen och film och den fackliga biståndsorganisationen Union to union.

– En av de starkaste anledningarna till att jag tackade ja till inbjudan hit, är att min far som var socialistledare före Pinochets kupp 1975 tvingades gå under jord, men räddades till livet av sina nordiska kontakter. Han smugglades ut bland annat till Sverige. Så jag förstår verkligen till vilken nivå det går att ta internationell solidaritet, säger Andrea.

Just nu skriver hon en pjäs som handlar om den norska ambassadören, en viktig aktör under kuppen i Chile, och om hans betydelse för återuppbyggnaden av landet, berättar hon. Den ska sättas upp både i Norge och i Chile.

Landets arbetslagstiftning tillkom under diktaturtiden och möjligheten att tillsammans förbättra levnadsvillkoren genom

kollektiva förhandlingar är starkt begränsad. Det är svårt för arbetarna, men ännu svårare för artister eftersom många ser vårt yrke som glamoröst, fortsätter Andrea.

Genom facklig organisation har Sidarte tillsammans med dansare och andra med liknande arbetsförhållanden lyckats få mer fokus på sina villkor. Sidarte har skapat en plattform för kulturarbetare och verkar nu för att en ny arbetslagstiftning ska komma till stånd— något som sittande arbetsmarknadsminister lovat att se till. Till hösten är det val i Chile.

– Sidarte genomförde nyligen en kampanj i landet som var framgångsrik, med en väldigt enkel slogan: ”Vi är skådespelare, vi är arbetare”. Arbetarnas identitet är diffus i landet, men genom denna kampanj har även skådespelarna fått ett ansikte för sin strävan om bättre arbetsvillkor. Flera av våra absolut främsta artister medverkade i kampanjen, och många fler har nu närmat sig oss. Politikerna vill inte betrakta oss som arbetare, men vi har samma behov, vi behöver också pensioner, justa löner och bättre arbetsmiljö, säger Andrea Gutierrez.

Sidarte har öppnat sju nya avdelningar i landet, intresset för facket är stort. I september väljer folket sin nya regering.

MAGDALENA BOMAN

Pengar till Norrland

De 20 län som omfattas av kultursamverkansmodellen delar på 19,6 miljoner kronor i utvecklingsbidrag från Kulturrådet.

Bland de scener i norr som får bidrag finns Tornedalsteatern, liksom Västerbottensteatern som får stöd för digitalisering. Dans i nord får bidrag för att utveckla den professionella dansen i Norrbotten. Detaljer om stöden och vilka fler som får bidrag finns på Kulturrådets hemsida.

Filmlegender i centrum

Ingrid Bergman, Sickan Carlsson, Hasse Ekman, Signe Hasso och Birgit Tengroth skulle i år alla ha fyllt 100 år. Parkteatern i Stockholm firar det med att i september, tillsammans med Filminstitutet och Norrköpings filmfestival Flimmer, visa utomhusbio i Vitabergsparken i Stockholm.

I 500 år av film står nämnda filmlegender i centrum. Flera av filmerna de medverkat i har digitaliserats av Filminstitutet och på så sätt blivit tillgängliga för visning på biografer och i andra visningsfönster.

Ny Klys-ordförande

Skådespelaren och regissören Marika Lagercrantz har valts till ny ordförande för Klys, Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd. Hon efterträder författaren Mats Söderlund som tillsattes 2013.

– Den enda kulturpolitik värd namnet är den som medverkar till att stödja de nu levande konstnärerna, säger Marika Lagercrantz.

Klys samlar yrkesverksamma kulturskapare i Sverige med uppgiften att förbättra villkoren för kulturskapare inom alla konstområden. Prioriterade frågor är bättre upphovsrätt, social trygghet och en kraftigt höjd kulturbudget. Marika Lagercrantz har en gedigen karriär inom scenkonsten och har medverkat i ett 40-tal långfilmer och lika många tv-produktioner; 2011–2014 var hon Sveriges kulturråd i Tyskland.

Mer av tidskriften Nummer?

Nättidskriften för scenkonst Nummer.se har tagits över av Länsteatern i Sverige. I ett nyhetsbrev skriver Länsteatern att de därigenom hoppas kunna bidra till att "hela Sverige fortsatt får en professionell och journalistiskt obunden scenkonstbevakning, oavsett producent". Nu hänger det på finansieringen, ett intensivt arbete pågår för att lösa den långsiktigt.

Ur Alexander Ekmans "En midsommarnattsdröm"

Förlängt balettkontrakt

Efter fyra år som Kungliga Balettens chef har Johannes Öhman förlängt sitt kontrakt till sommaren 2019.

– Kompaniet har utvecklats fantastiskt under Johannes tid och jag ser gärna att vi fortsätter vårt samarbete, säger Operans vd Birgitta Svendén.

Johannes Öhman tillträdde hösten 2011 och var dessförinnan balettschef vid GöteborgsOperan.

Barnteatern i fara

Länsteatern i Sverige understryker i ett öppet brev till regeringen vikten av att barn får se scenkonst "för att utvecklas som människor, kunna förstå varandra och tillsammans bygga ett samhälle".

Organisationen kräver att alla barn i landet ska få se minst två professionella scenkonstföreställningar per år, och att det "skapas tydliga riktlinjer, uppdrag och medel som säkerställer och garanterar barns och ungas rätt att regelbundet ta del av professionell scenkonst oavsett var de bor i landet".

Brevet har undertecknats i bokstavsordning från Byteatern till Östgöteatern/ung scen/öst.

Stöd till unga scenkonstnärer i Uppsala

Föreningen Scenkonst Uppsala får 400 000 kronor i kommunstöd till projektet Ung scenkonst för framtidens Uppsala. Syftet är att bidra till att unga scenkonstnärer ska få bättre anställningsbarhet, och ett övergripande mål är att unga begåvningar ska bli Uppsala troget för att berika och utveckla kulturlivet.

– Möjligheten till fasta anställningar för kulturarbetare är begränsade, många är helt eller delvis arbetslösa i perioder. Det här projektet ska ge deltagarna verktyg för att stärka sin kompetens och anställningsbarhet där breda kontaktnät är avgörande, säger arbetsmarknadsnämndens ordförande Ulrik Wärsberg.

EU stöder samarbeten

Europeiska kommissionens program för de kulturella och kreativa sektorerna 2014–2020 har fördelat drygt 400 miljoner kronor till 80 europeiska samarbetsprojekt. Nio svenska organisationer finns med i projekten. Till exempel medverkar Staffan Björklunds dockteater i Hög i *Puppet Nomad*. Projektet får 1,8 miljoner svenska kronor för att ge unga nyutexaminerade dockteaterskapare möjlighet att genom erfarna konstnärer utforska och utveckla konstformen.

– Grupper vi mött är intresserade av hur skandinaviska grupper implementerar frågor som i många länder fortfarande kan vara svåra att beröra, som hbtq och miljö, särskilt i föreställningar för en ung publik. Det är en anledning till att vår teater bjudits in i projektet, säger Staffan Björklund.

"Spöksonaten" av Mats Ek på Dramaten.

Dramaten satsar digitalt

Dramaten lägger ut sju av sina uppsättningar digitalt på hemsidan under 2015. En föreställning läggs ut per månad och finns tillgänglig under ett år.

– Det är viktigt att publiken kan ta del av Dramatens utbud oavsett var man bor, vilken livssituation man befinner sig i eller vilka ekonomiska förutsättningar man har. Min ambition är också att i framtiden utveckla exklusivt material, både uppsättningar och bakom kulisserna material för Dramaten Play, säger teaterns chef Eirik Stubø.

Bland föreställningarna som läggs ut finns Mats Eks uppsättning av Strindbergs *Spöksonaten* och *Lorcas Bernardas* hus av Cristian Tomner.

DRAMALABBET

Dramalabbet hyr ut sin lokal
jun-sept 2015. Förmånlig hyra.

Information om lokalen:
www.dramalabbet.com/hyr-vara-lokal-2/
Kontakt och prisuppgifter: hyra@dramalabbet.com

Raffinerat scenrum i svart

Det är mycket som ska klaffa för att pjäsen Vildhussen ska kunna spelas i det mäktiga scenrummet på Sveriges största vridläktare. Scen & film besökte Döda fallet i Ragunda inför sommarens föreställning.

Sveriges största vridläktare, som rymmer närmare 400 personer.

DET ÄR I SLUTET AV MAJ. Teater Västernorrlands scenmästare Lars-Peter Jansson och Krister Svensson har kört de dryga tio milen från Sundsvall till Döda Fallet i Ragunda.

De ska ställa i ordning spelplatsen inför årets sommarföreställning Vildhussen. Lampor ska kollas, maskindelar smörjas, scenografi och rekvisita ska lagas och målas.

Spelplatsen vid Döda fallet har en roterande åskådarläktare som förflyttar publiken från spelplats till spelplats runt i en cirkel. Läktaren är byggd på ett upp- och nervänt underrede från en grävmaskin. Den kan köras i olika hastigheter till höger eller vänster och gör ett helt varv runt på två minuter vid full hastighet. Den drivs av en ljudlös elmotor.

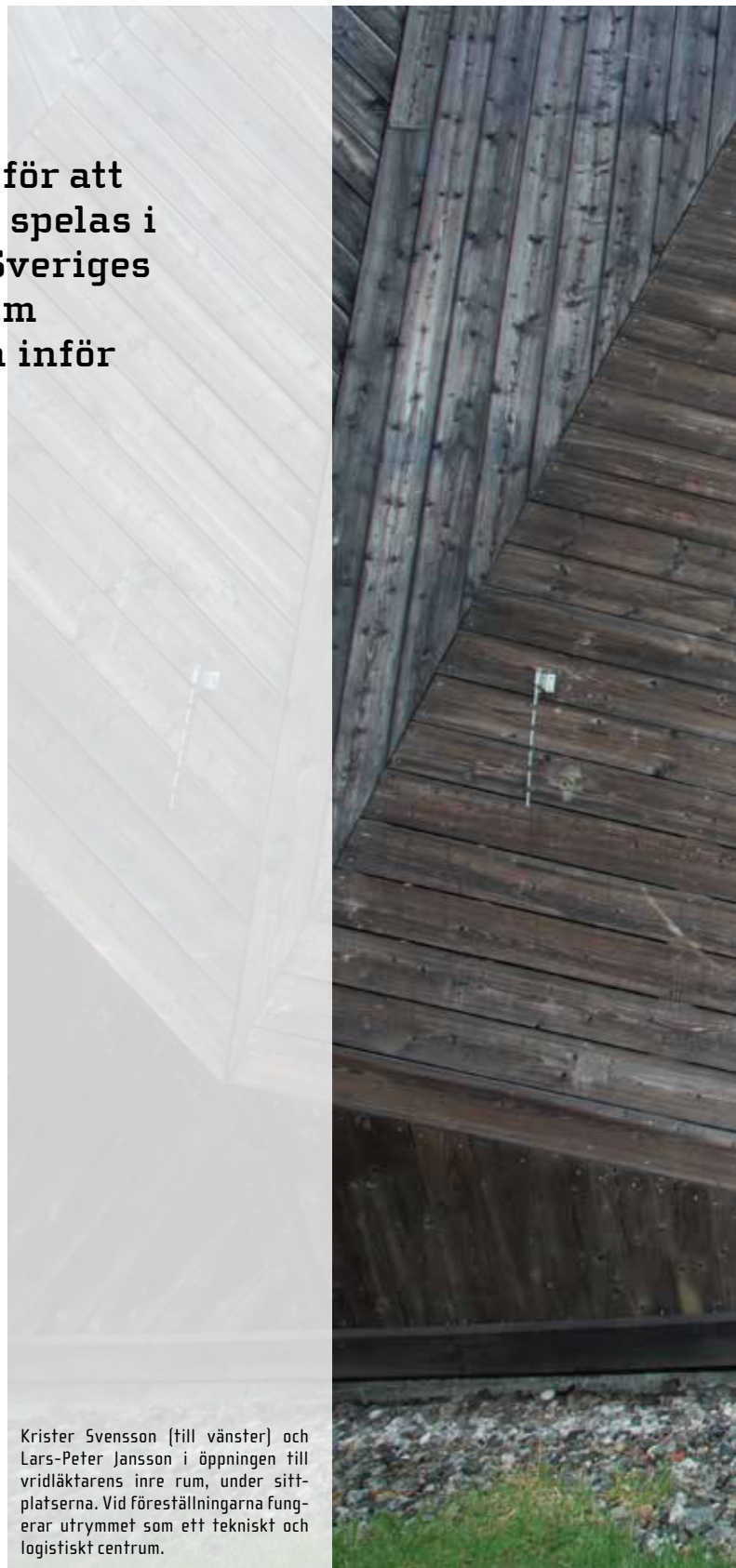
De föreställningar som spelas här har att konkurrera med den milsvida utsikten över Indalsälvens dalgång. Andra svårigheter för tekniker och skådespelare är de stora avstånden mellan spelplatserna och själva det faktum att läktaren rör sig. Det kan bli nödvändigt att jogga långa sträckor för att komma utom synhåll för publiken eller att ta sig in på den aktuella spelplatsen.

I Vildhussen används ett tiotal spelplatser. Oftast är underlaget gräs men på ett ställe finns ett scengolv av trä. Krister Svensson hackar hål i scengolvet med en mejsel för att se hur mycket av träet som är ruttet och behöver bytas ut.

Trappan ner till scenen behöver målas, men svart. All scenografi, kostym och rekvisita i föreställningen går i svart för att inte konkurrera med naturen.

– Vi har svart ost, svart ved och svarta kapsyler på flaskorna. Vi behöver bättringsmåla allt som ska vara svart, säger Lars-Peter Jansson.

LARS-PETER JANSSON ÄR SCENMÄSTARE och ansvarig för rekvisita. Krister Svensson är tekniskt ansvarig. Under föreställningarna har de ett ständigt passande och springande för att hjälpa till med klädbyten, flytta fram eller ta bort rekvisita och sceno-

Krister Svensson (till vänster) och Lars-Peter Jansson i öppningen till vridläktarens inre rum, under sittplatserna. Vid föreställningarna fungerar utrymmet som ett tekniskt och logistiskt centrum.

...t ger plats för naturen

Traktens fiskare försöker hejda den annalkande katastrofen genom att täppa igen rännorna som Vildhussen gräver (sommaren 2014).

Katarina Norström

Lars-Peter Jansson agerar påklädare bakom vridläktaren, sommaren 2014.

grafi, eller ta hand om publik som behöver gå på toaletten.

– Det gäller att hålla sig intill kanterna. Det är mycket folk och lite plats att röra sig på. När vi såg en filmad dokumentation av föreställningen upptäckte vi att vi inte hade sett två tredjedelar av pjäsen, säger Lars-Peter Jansson.

Förra året kraschade vridläktarens motor på grund av en åsksmäll tre dagar före premiär. Det behövdes personer för att putta runt läktaren manuellt. Lars-Peter Jansson vill ha ett åskskydd.

– Det kan inte bli dyrare än att byta styrningen, förra året gick den nya modulen på 25 000 kronor. Vi fick hit den lagom till premiären, säger han.

Det är Destination Ragundadalen som betalar reparationerna.

MARDRÖMMEN FÖR EN utomhusteater är regn.

– Förra året var det kallt under repperioden, men sen hade vi flyt med vädret.

Någonting som alltid bryter föreställningen är tåg. I dalgången nedanför vridläktaren går en järnväg. När det kommer tåg blåser ljudteknikern Anton Lindström i en tågvisla och då fryser skådespelarna i sina positioner.

– Förra sommaren hade vi fullsatt hela tiden. Det är roligt att jobba då. Det är trivsamt här och det mesta går friktionsfritt. I

sommar kommer fem nya skådespelare, säger Lars-Peter Jansson.

En uppskattad person är regissören Eva Gröndahl. Hon är en intensiv dam som har många idéer och tar med hela arbetslaget. Alla är lika viktiga.

– Hon går på uran, säger Lars-Peter Jansson och tittar upp mot vridläktarens två höga ställningar med lampor. Han vill veta om de fungerar men ställningarna är klumpiga och otympliga att få ner.

TEKNIKENS HJÄRTA FINNS i utrymmet under vridläktaren. Här finns förstärkarna som gör att det mullrar när katastrofen inträffar, sändare och mottagare för skådespelarnas myggor, kommunikationsradiocentral, brandsläckare, första förband och hjärtstartare.

I Vildhussen jobbar åtta personer bakom scenen. Lars-Peter Jansson och Krister Svensson är de enda som jobbar fast på Teater Västernorrland. Marie-Louise Hellberg, Stockholm, har hand om smink, peruk och mask. Ewa Eriksson från Ragunda hjälper till i sminket och lagar, tvättar och torkar kostymerna. Två publikvärdar finns också på plats. Från Ragunda kommer även ljudteknikern Anton Lindström och Jenny Olsson som kör vridläktaren och är regiassistent.

Lia Jacobi

Kajsa Dahlman, spelad av Gisela Nilsson, kokar ihop sattyg tillsammans med Lars Sundqvist som spelas av Stalle Ahrreman.

Det var Jenny Olssons morfar Axel Hellström som konstruerade vridläktaren i början av 1990-talet. Idén kläcktes av Sven Wollter, som hade anknytning till orten genom Viveka Seldahl, och dåvarande chefen för Teater Västernorrland Tomas Melander.

Jenny Olsson, som annars studerar turism på Mittuniversitetet, är inte bara vridläktarförare, hon är också regiassistent på Vildhussen.

– Det är kul att få det ansvaret och det känns bra att de litar på mig, säger hon.

Jenny Olsson kör vridläktaren och är samtidigt regiassistent. Repetitionsbild från sommaren 2014.

KARIN KÄMSBY

Kort om Vildhussen

✓ På 1700-talet gick det inte att flotta timmer i Indalsälven nedanför Ragundasjön eftersom timmerstockarna bröts sönder i Storforsen.

✓ Magnus Huss, kallad Vildhussen, åtog sig att bygga en flottningsled förbi Storforsen. Vid vårfloden 1796 bröt vattenmassorna igenom hans konstruktion och Ragundasjön tömdes på vatten. Indalsälven tog en ny fåra och Storforsen tystnade. En av Sveriges största miljökatastrofer var ett faktum. Vildhussen hittades senare drunknad i älven. Han ligger begravd i Liden.

✓ I dag är platsen naturreservat. Vridläktaren med utsikt över bergen, skogarna och den ödelagda forsen invigdes 1992 och sedan dess spelas där sommarteatrar. Tomas Melander regisserade den första teaterföreställningen om Vildhussen som spelades vid Döda fallet 1992–1995.

✓ Vildhussen 2015 spelas från 27 juni till 18 juli. Föreställningen är ett samarbete mellan Teater Västernorrland, Estrad Norr och Destination Ragundadalen.

När mode inspirerar scenen

Modedesigners tar allt oftare steget in i teatervärlden. En som är odelat positiv till tvärkonstnärliga influenser är Suzanne Osten. Hennes möte med modedesignern Minna Palmqvist klickade direkt. För Minna Palmqvist blev det en lärorik resa. I sommar visas deras föreställning MagnusMaria igen.

SPEKTAKULÄRA KREATIONER I PAPPER och plast av modeskapare som Bea Szenfeld, klädvisningar där catwalken mer är performance än designparad.

Lady Gaga som dök upp på gala i en klänning av kött och redan 1937 samarbetade legendariska Elsa Schiaparelli med konstnären Salvador Dalí. Tillsammans fick de publiken att häpna vid anblicken av en silkesklänning, framtill dekorerad med en gigantisk röd hummer.

Så nej, begreppet teatralitet är knappast nytt för modebranschen. Tvärtom finns sedan länge ett nära samband mellan form, at-

tack, visualitet, suggestion och konstformer som bild och teater.

– Självklart! konstaterar regissören Suzanne Osten, som alltid haft en önskan att driva teaterns och scenens formspråk vidare. När jag började, under tidigt 70-tal, tedde sig teaterns kostymarbete mest som olika variationer av gedigen postorderkatalog. Så var det då, otroligt konventionellt, men teatern lider fortfarande brist på formmässig djärvhets. Den är textbaserad och en mycket långsammare konststart. Men teatern måste vara i ständig rörelse och just där och då kan det uppstå lyckliga föreningar mellan modedesign och kostymskapande. Så, fortsätter hon och skrattar, det är ju bra att du pratar med mig, för jag har en massa synpunkter. Som vanligt!

Förvisso. Suzanne Osten är odelat positiv till tvärkonstnärliga influenser. Men, och det är hon noga med att betona, när det

Tiina Tahvanainen

Minna Palmqvists skulpturala formspråk inspirerade Suzanne Osten – tillsammans gjorde de föreställningen MagnusMaria.

gäller kostym är det knappast någon mainstream outfit hon avser. Här snackar vi till exempel inte om en elegant, men ack så neutral, Filippa K.

– Nej det är modet i frontlinjen jag vill åt, det mode som hungrigt jagar framåt. Den form som vuxit från gatan och berättar otroligt mycket om vår tid, men som många inom teatern ändå är så märkligt ointresserade av.

Suzanne Osten talar om designers som Alexander McQueen, den tidiga Gaultier, svenska Ann Sofie Back... Men märken och namn är oväsentliga, det är uttrycken, öppenheten, hettan och nyfikenheten som gäller. Egenskaper hon anser nödvändiga för en bra kostymdesigner.

– När vi gjorde ”I Annas garderob” på Göteborgs stadsteater hade jag ett enastående samarbete med Rikke Juellund. Inspirerad

av Paula Regos ”Dogwomen” fick jag en idé om att vi skulle ha svarta tyllkjolar, sedan tog Rikke det hela vidare. Tyllen och kostymen skapade en sorts upprymd kvinnlig djuriskhet som alla, oavsett kön, ville pröva. Väldigt spännande! Teaterns kostymskåpare har sin egen tradition och hantverksskicklighet, men den avgörande känslan finns hos olika yrkesgrupper. Jag har samarbetat med maskörer med just det ögat, till exempel Carina Saxenberg och Patricia Svajger. Och kostymörer som Maria Geber och Anna Heymowska, är helt geniala. Man måste vara mottaglig, menar Suzanne Osten.

DEN HUNGRIGA KOMPETENSEN finns alltså inom teatern men ändå inbjuds ofta trendiga modedesigners. Varför kan en undra, är det aning skämmiga skälet att guldkantade designetiketter som

Triina Tahvanainen

Lars Wallin och Roine Söderlundh ska utgöra publika lockbeten när de engageras för glittriga produktioner som Stockholms Stadsteaters Chicago? Och har teaterns erfarna och hantverkarskunniga kostymdesigners några synpunkter? Suzanne Osten har det i varje fall:

– Tantkläder, konstaterar hon. Lars Wallins klädskapande må vara elegant men placerar knappast teatern i framkant.

Vi lämnar prinsessdesignern och fokuserar istället på det betydligt mer innovativa samarbetet med modedesignern Minna Palmqvist. En kontakt som togs vid uppsättningen av Ann Sofie Båránys "MagnusMaria", den queeropera som rönt stor uppmärksamhet 2014 och nu 2015 åter spelas vid några unika tillfällen.

"Det klickade direkt!" konstaterar Osten-Palmqvist entusiastiskt och helt oberoende av varandra. Minna Palmqvist har, liksom

"MagnusMaria", sina rötter på Åland, ett bra skäl för att mötas.

– Jag hade sett vad Minna gör. Hon arbetar med ett skulpturalt formspråk, något som till exempel blir tydligt i en skulptur som "Intimately Social 4.09" där ballonger och kropp bygger högt, som jag genast tyckte passade med mina intentioner.

Minna och Suzanne blev snabbt "helt överens om estetiken". För den modeintresserade Suzanne Osten var det självklart att samarbeta med en designer. För Minna Palmqvist innebar teatern början till en ny utveckling:

– Alltså jag var klart intresserad men samtidigt väldigt oerfaren inom teaterområdet. Samarbetet med Suzanne innebar så mycket nytt för mig men ja, vad ska jag säga, det blev förstås en pangstart. Suzanne arbetar alltid i process, redan i den inledande workshopen började vi klippa och klistra och jag kunde från start följa med i

uppsättningens utveckling. Fast inledningsvis var jag sjukt nervös, jag menar, Suzanne är ju faktiskt något av en levande legend.

Både Minna och Suzanne beskriver det djärvt innovativa modet som en del av en konstnärlig rörelse.

Arbetet med Minna kallar Suzanne för en "estetisk fröjd"! Men att göra kostym för sångare och skådespelare ställer andra krav än ett aldrig så modigt modekreerande.

– Det blev många lärdomar för mig, säger Minna Palmqvist. Jag fick prova och göra om när vissa material plötsligt "lät" och störde på scenen, eller när vissa kostymlösningar inte funkade för att sångare fick svårt att andas på grund av snittet på en krage. Eller när jag valde en vit färg som plötsligt blev fosforescerande i ljuset och förvandlade sångarna till spöken. Det var förstås tufft att tvingas ändra så radikalt, men otroligt lärorikt. Jag vågade mig

också på att välja en scenisk markör med röd tyll, en färg jag annars absolut inte förknippas med.

Suzanne Osten:

– Avgörande för ett bra samarbete med en kostymskapare är att hen förstår teaterns villkor och samtidigt är öppen för att underkasta sig de extremt höga kraven på att kostymerna ska klara "svetten och tvätten". Det kan bli rejäla krockar ibland.

Minna Palmqvist talar med stor respekt om teaterns kostymörer som kan sitt hantverk in i minsta detalj och till exempel äger färdigheten att minutiöst återskapa historiska dräkter:

– Den kompetensen har verkligen inte jag! Men de olika kunskaperna kan delas och jag älskar när gränser förändras och suddas ut. Samtidigt inser jag att detta kan uppfattas som obehagligt. Kanske nästan farligt. Men vi är här och nu och teatern kan bli en

Ovan bilder ur "Edvard den andre" med kostymer av Maria Geber, till höger bild ur MagnusMaria.

ny arena för det mode som inte låter sig tämjäs. Och vice versa, catwalken är som bäst när den fungerar som en galen installation. Jag vill mer än gärna gå vidare på den.

INTE HELLER EN AV teaterkostymernas främsta företrädare, Maria Geber som nyligen tillträdde som lektor i kostymdesign vid Stockholms Dramatiska högskola, ser annat än positivt på korsbefruktnings mellan mode och teater.

– Modet har en särskild lyhördhet för form, jag är och har alltid varit, oerhört intresserad och influerad av det mode som ingår i den stora internationella rörelsen, den jag kan ana i tidskrifter som Vogue och Gentlewoman. Men inom teater är det inte

modemedvetenheten som är avgörande, utan det att vi verkligen är lyhört uppmärksamma på berättelsen och texten. Allt annat blir ytligt. Det intressanta för mig är hur jag ska transformera in texten och berättelseformen i mitt arbete. Ett fritt flöde mellan kropp som scenografi och kroppar i scenografin.

FORMEN JA, DEN SOM IBLAND kan växa fram ur en process där varje skådespelare, som i "Edvard den andre", tilldelas en skjorta och ett par byxor och att individualiteterna sedan formas och växer ur dessa plagg. Maria Geber ser modedesign och form som en ständig framåtrörelse:

– Vi vill vidare. Nu söker många bortom hörnet, undersöker

Bilderna på Suzanne Osten ingick i boken "Lammungarnas fest" som fick pris av Svensk Bokkonst för en av Sveriges vackraste böcker. Scen & film lottar ut fem exemplar av boken. Skicka in namn och adress: ämne "Lottning av bok": tf.medlemsinfo@teaterforbundet.se

skillnader och likheter mellan människor och djur i form och rörelse. Oerhört spännande, tänk dig ett urbant zoo på scenen! Men det kräver spetskompetens vad gäller tillskrifningen. Och det är där jag ser brister när modedesigners kommer in i teaterns värld. Många designers saknar tyvärr kunskap om detta som är själva skelettet i hela kostymarbetet. Då suckas det med all rätta i verkstäderna. Då liksom när kändis-designers gästspelar och får en publicitet som sällan annars kommer kostymörer till del. Men för övrigt står dörren vidöppen för alla fruktbara och vilda modeinfluenser. Fler fenomenala formtänkare till teatern!

PIA HUSS

Sara P. Borgström

VÄSTANÅ FOLK VÄLKOMNAR

Magnus Stinnerbom & Västana Orchestra

med vänner

ALE MÖLLER

ANDERS WENDIN

MARIE BERGMAN

LASSE ENGLUND

HENNING KVITNES

AUG 10 KL.18.00

BERÄTTARLADAN SUNNE

Biljetter: Scala 054 19 00 80 - Tinet 077 170 70 70

KONSTNÄRSNÄMNDEN

Aktuella utlysningar inom teater, dans och film:

INTERNATIONELLT KULTURUTBYTE

– söks om du har en inbjudan för ett utbyte i utlandet eller vill bjuda in någon till Sverige

RESEBIDRAG

– söks för research, fortbildning eller arbete utomlands på eget initiativ

DANS: INTERNATIONELLA KOREOGRAFSTIPENDIET

Sista ansökningsdag 2/9 (pappersansökan 27/8)

Konstnärsnämnden är en statlig myndighet som främjar konstnärernas och konstarnas utveckling såväl genom fördelning av bidrag som andra åtgärder. Myndigheten analyserar och sprider kunskap om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor samt bevakar löpande trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärligt arbete.

www.konstnarsnamnden.se

08-506 550 00

K

»FALLET BRECHT«

Senaste 10TAL handlar om konst & samhälls-engagemang – med texter av Bertolt Brecht, Jenny Andreasson, Stina Oscarson, Athena Farrokhzad, Kristoffer Leandroer, Leif Zern, Dimen Abdulla med flera. Dessutom Hannah Arendts stora essä om förhållandet mellan poesi & politik utifrån fallet Brecht.

Pris:

120 kr inkl. frakt!

Beställ på

butik.10tal.se

10
TAL

Dags att söka Smalbensstipendiet 2015!

Smalbensstipendiefonden instiftades 2012 för att utdela ett återkommande stipendium till den eller dem som med teatrala medel utdelar en välriktad spark mot smalbenen på all slags diskriminering.

Fondens stipendium på 10 000 kr utdelas i november 2015.

Ansökningstid 15 september — 15 oktober 2015

Frågor som ska besvaras i ansökan

1. Beskriv så konkret du/ni kan dina/era visioner, vad du/ni vill uppnå?
2. Beskriv så konkret du/ni kan vad du/ni vill göra om du/ni får stipendiet?
3. Redogör för dina/era kompetenser och erfarenheter i relation till det du/ni vill genomföra.

Fondens styrelse utgörs av Sofia Berg Böhm, Farnaz Arbabi, Jimmy Endeley och Stefan Böhm. Styrelsen kommer att granska och bedöma inkommande ansökningar samt utse stipendiat.

Tidigare stipendiater

2013 Dimen Abdulla för "På alla fyra"
2014 Evin Ahmad för "Betongsafari"

David och Henrik på kansliet

Två nya har fått jobb på Teaterförbundets kansli: David Grepo och Henrik Björnklin – båda är anställda som jurister och ombudsmän på kansliet.

DAVID GREPO KOMMER FRÅN Alfa-kassan och har tagit över Christer Petterssons tjänst på förhandlingsavdelningen.

– Det är arbetsrätten som lockat mig till Teaterförbundet. Jag har en arbetsrättsinriktning från universitet, och har läst samtliga kurser som finns där. Arbetsrätt var det jag helst ville jobba med när jag utexaminerades som jurist. Men under min studietid arbetade jag extra på olika kassor, först på Kommunal, sedan på Vision, slutligen fick jag jobb på Alfa-kassan, berättar David Grepo.

Scen & film fångar David under sin andra arbetsdag på Teaterförbundet så någon uppfattning om jobbet har han inte hunnit skaffa sig.

– Jag har fått en viss överblick över arbetet och ska fokusera en del på pensionsavtalet. Det är en intressant bransch över lag. Speciell, eftersom alla inom det här fältet är frilansare, vilket är nytt för mig, säger David Grepo.

Men en hejare på a-kassefrågor är David efter åren på Alfa-kassan. Överrepresenterade inom den kassan är ungdomar, personer med låg utbildning och sådana utan en trygg anställning.

– Jag har drivit åtskilliga fall till förvaltningsdomstolen med medlemmar som fått för lite ersättning eller som har för låg normalarbetstid, berättar David.

Henrik Björnklin har hunnit vara på kansliet i ungefär en månad när Scen & film träffar honom. Han har en ettårig anställning på kansliet med möjlighet till förlängning.

– Förbundet sökte egentligen en äldre medarbetare, men valde ändå mig, vilket är roligt. Jag tog min juristexamen vid Uppsala universitet och min uppsatspraktik genomfördes hos Ledarna. Uppsatsen behandlade frågor om interna och externa larm på arbetsplatsen, med en del internationella utblickar och jämförelser. Inspirationen till detta kom från en fördjupningskurs i arbetsrätt.

Detta år, menar Henrik, tycks vara extra stressigt för Teaterförbundet då flera avtal ska göras om till hösten.

– Jag gillar att förbundet är lagom stort och informellt, att uppgifterna inte är så uppdelade. Jag har suttit en hel del i jouren och har haft mycket kontakt med medlemmar, vilket varit roligt. Det är ovärderligt att sitta i jouren, det gör att man kommer snabbt in i jobbet.

Teaterförbundet har därmed nu sex utbildade jurister kopplade till sin förhandlingsavdelning.

MAGDALENA BOMAN

För oss är det viktigt att du känner dig trygg när du letar efter ett nytt jobb!

Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring. Det betyder att vi ersätter dig för den tid du letar efter ett nytt jobb.

Som medlem i Unionens a-kassa får du ersättning för den tid du är arbetslös och söker arbete aktivt.

Det finns särskilda regler vid arbetslöshet för kulturarbetare och vi kan din bransch!

Medlemskapet kostar 97 kr i månaden!

För att bli medlem behöver du skicka in en inträdesansökan och styrka att du arbetar, eller senaste arbetade, inom området kultur.

För rätt till inkomstrelaterad ersättning behöver du ha 12 månaders medlemskap. Därför är det viktigt att du försäkrar din inkomst i god tid.

Kontakta oss: Du är alltid välkommen att höra av dig till oss om du har frågor.

Ring oss på kultursektionen, mellan kl. 09:00 - 11:00 på 0770 - 77 77 88 och välj knappval 4 eller skicka ett mail till kultursektionen@unionen.se

Mer information hittar du på vår webbplats, www.unionensakassa.se/kulturarbete

UNIONEN
A-KASSAN

I Pumas fackklubb delar alla på ansvaret

Det lokala facket på Riksteatern har ingen ordförande, i styrelsen tar alla ansvar kollektivt. Det är ett aktivt fack – styrelsen mejlar, smsar och ses varje vecka.

– Det har fungerat väldigt bra för oss, särskilt var det en styrka när teatern hade stora arbetsmiljöproblem, berättar projektledaren Puma Lagos Parra.

PUMA LAGOS PARRA BÖRJADE på Riksteatern 2007, två år senare tog hon steget in i det fackliga arbetet.

– Det handlade om att få ordning på arbetsmiljöarbetet. Se till att få till information och kommunikation med ledningsgruppen, att få dem att förstå att det inte är okej när anställda går omkring och gråter på en arbetsplats, för så var det, säger Puma.

Puma klev in som personalrepresentant i styrelsen. Då fanns det ingen relation att tala om mellan arbetstagare och den nationella styrelsen, varken tillit eller förtroende mellan ledning och de anställda. Det dröjde ända tills 2011, då den nationella styrelsen byttes ut, innan det hände något i relationerna mellan styrelsen och de anställda.

– Före 2011 hade personalrepresentanten inte rösträtt och ak-tiverades inte heller i alla frågor. Det krävdes många års kamp för att få acceptans för hur viktigt det är att personalrepresentanten har inblick i organisationen, det gällde att få styrelsen att förstå att om den tog tillvara på den kunskapen så fattas det bättre beslut.

När Puma satte igång det jobbet mådde många anställda dåligt på teatern, hon stred verkligen för att få gehör.

– Det är nog det svåraste jag gjort i mitt liv. Jag hade mycket emot mig. Jag var ung och kvinna, utlandsfödd och är under 160 centimeter. Det var en utmaning i sig att höras och synas i den styrelsen, och att komma med ett annat perspektiv.

Bakom sig hade hon den fackliga styrelsen som jobbade tillsammans och hade tät kontakt. De värvade många, bjöd in alla – även ickemedlemmar till sina möten, såg till att ha olika expertkompetens och var duktiga på att ta fram olika slags information som behövdes, så att det gick att komma med argument och påvisa missförhållanden. Riksteatern som med stora penseldrag jobbar med inflytande och demokrati visade sig ha stora problem när det kom till den egna verksamheten.

– Det var vår styrka att vi hade medlemmar på alla olika nivåer. Vi pratade mycket med varandra, hade stor transparens. Faktum är att det under en tid var så att facket var den enda pelaren som upplevdes som trygg i organisationen för de anställda. Cheferna bondade med oss och sympatiserade med att vi drev vissa frågor, säger Puma.

Idag löper jobbet i den nationella styrelsen lättare, hon är mycket nöjd med att styrelsen börjat använda personalrepresen-

tanten som en resurs för organisationen, att dennes röst är lika viktig som de övrigas i styrelsen. Efter kongressen i maj så har Puma tagit över en annan facklig roll, idag är hon huvudskyddsombud i psykosociala frågor.

– Mitt fokus kommer att ligga på att utveckla strategier för hur den psykosociala arbetsmiljön ska bli lika självklar som den fysiska. På Riksteatern har vi tagit fram en app för arbetsmiljöarbetet. Där det går att anmäla alla skyddsombudsfrågor, så att de ansvariga kan åtgärda frågorna. Jag ska se hur de psykosociala frågorna kan få plats i detta. Tanken är att det ska bli lika naturligt att rapportera dem som de fysiska.

FÖRUTOM ARBETSMILJÖFRÅGOR LIGGER mångfaldsfrågorna nära Puma, det är viktigt att börja agera och sätta in orden i målen och konkretisera dem.

– Jag vill att det ska bli mångfald på min arbetsplats. Jag vill inte sitta och tala om detta när mitt barn blir stort. Om 20 år, helst innan, ska det här inte vara något att prata om längre. Då ska ingen längre reagera över om en anställd på en arbetsplats har ett utländskt klingande namn och en språklig brytning.

Med Magnus Aspegren som ny vd har en nytändning skett i organisationen.

– Det finns ett stort intresse från arbetsgiversidan att jobba mot målen tillsammans med de anställda. Fokus har flyttats från politik till scenkonst och jag tror att fler anställda känner sig i hemma i verksamheten idag.

Ett kollektivt ledarskap i facket fungerar fortfarande bra, även om det ibland knorras från ledningen, särskilt om det gäller saker som kräver snabba beslut.

– Kollektivt ansvar kräver att vi måste diskutera med varandra och kommer med olika perspektiv, det kan ta tid. Men vi har fördelat ansvar mellan oss. Allt går inte att tala om med hela styrelsegruppen, men vi litar på varandras kompetens. Fackligt engagemang kräver tillit, att man pratar med folk och frågar saker. Vi kan inte förvänta sig att någon ska knacka på dörren och säga: hört att ni gör ett bra jobb. Vi måste ständigt bevisa det, och det gör man via samtal.

– Jag har höga förväntningar på vår nya ordförande Berit Högman. Jag väntar mig ett större engagemang för unga vuxna, att man återigen sätter fokus på denna grupp och att mångfald och jämställdhet prioriteras i verksamheten, säger Puma Lagos Parra.

"Hjälp till att få hit den syriska teatergruppen!"

NÄR JAG SKRIVER DENNA KRÖNIKA är det mors dag och jag sitter på tåget hem från Scenkonstbiennalen i Malmö. Jag tänker på de mammor, de gravida kvinnor som simmar över Gibraltar sund i strömmande och kallt vatten i tron att om de föder på europeisk mark så kommer deras barn få bli européer. De finns. De riskerar allt för sina barns framtid, vilket även de mammorna gör som sätter sig i båtarna över Medelhavet med risk att dö eller de mammor som år efter år gömmer sig undan ett utvisningsbesked övertygade om att barnen har det bättre "här" och inte "där".

Migrationsfrågan har två gånger valt mig, för det är så jag upplever det, att det är frågan som väljer mig och inte vice versa. Första gången jag skrev en pjäs (Concha tu madre, premiär 2007) handlade den om papperslösa arbetare, och nu senast Rött kort (premiär 2014) om gömda barn. Däremellan sysselsätter migrations bieffekter mig.

Det är kanske för mycket att säga att Scenkonstbiennalen präglades av migrationsfrågan men den fanns där, liksom hängde över oss i form av en utebliven teatergrupp. Al-Ashar Theatre bjöds in till Scenkonstbiennalen för att presentera sin pjäs Layli Dakhili som handlar om kriget i Syrien. Det skulle ge oss en möjlighet här att få se högkvalitativ scenkonst från en del av världen som vi behöver lära oss om och av. Vi skulle få se, vi skulle få prata, vi skulle få fråga. För det är en av paradoxerna med tiden vi lever i att trots

informationsåldern så ger den oss förvånansvärt lite kunskap om pågående krig. Vi behöver veta vad som händer i Syrien från de som lever där. Men gruppen nekades visum. Risken att de stannar kvar och söker asyl är för stor säger myndigheterna. Och om detta kan ambassaden (i vilket land vet jag inte) ensamma fatta beslut om. Det är en skandal men det är inte första gången det händer, det händer till och med ofta, och jag undrar vad vi kulturarbetare kan göra för att protestera mot denna orättvisa ordning som gör att vi inte får se teater från de platser i världen där den är som mest angelägen.

Något måste vi kunna göra. Varor, pengar och tjänster flyger över hela världen men kultur stoppas.

Jag ser fotot på Scenkonstbiennalens hemsida, jag nästan hör arabiskan, jag vill se Layli Dakhili i Sverige. Alla ni som vill engagera er i detta tillsammans med mig hör av er, tillsammans ska vi få hit Al-Ashar Theatre och visa att en annan värld är möjlig.

AMERICA VERA-ZAVALA

America Vera-Zavala är dramatiker, aktivist, kulturskribent och författare. Representerad på Scenkonstbiennalen med föreställningen "Rött kort".

Teaterunionen söker ny verksamhetsledare

Teaterunionens verksamhetsledare/kanslichef har det övergripande ansvaret för Teaterunionens verksamhet, personal, ekonomi och projekt. Som kanslichef formulerar du verksamhetsplaner, gör budgetunderlag samt ansvarar för utomstående finansiering.

Arbetet innefattar att samordna genomförandet av Scenkonstbiennalen och att vara ansvarig utgivare för Teaterunionens publikationer samt Scendatabasen. Tjänsten innebär också att samordna internationella utbytesprojekt och arbete inom världsorganisationen ITI – International Theatre Institute.

Verksamhetsledaren är även sammankallande för styrelsen, rådet, utbildningsutskottet och branschkommittén.

Teaterunionen – Swedish ITI är en medlemsorganisation och mötesplats för svensk och internationell scenkonst. Vi ingår i det internationella nätverket ITI, arrangerar Scenkonstbiennalen, producerar Scendatabasen samt initierar möten och seminarier kring bland annat branschfrågor som internationalisering, kulturpolitik och scenkonstutbildning. Tillsammans med ASSITEJ arrangerar vi också showcaset Swedstage.

Ansökan med CV och personligt brev ska ha inkommit senast 17 augusti till jobb@teaterunionen.se. Tillträde 1 oktober. Mer information hittar du på teaterunionen.se/jobb

teaterunionen

www.teaterunionen.se // info@teaterunionen.se // 08-462 25 30

Bra böcker och film till sommaren!

Lars Molin, peruker, dvd-boxar och skönlitterärt för dig som vill frossa i film i sommar.

ETT FLITIGT FÖREKOMMANDE ord i **Gunilla Jensens** biografi över Lars Molin och hans konstnärskap är ”skröna”.

Den som sett någon av Lars Molins alla tv-produktioner eller läst någon av hans nio romaner nickar säkert instämmande. Hans egen väg till skrivandet och regisserandet kunde för övrigt vara en skröna: förman vid Vägverket skrev han under en strejk, tre dramer och skickade till TV2-teatern. Lars Löfgren som var chef köpte alla. Och på den vägen blev det.

Gunilla Jensen har förstås både sett och läst allt av Lars Molin inför skrivandet av den första biografien om honom, *Lars Molin – mitt i berättelsen*. Dessutom jobbade hon som mångårig dramaturg på Sveriges Television tillsammans med honom i flera produktioner.

Lars Molin var den osannolike berättaren om den sannolika verkligheten, som stod stadigt i myllan och samtidigt ljög friskt för att få berättelsen att bära. Gunilla Jensen är i likhet med Lars Molin fyrtyotalist och ”uppvuxen i ett socialdemokratiskt hem”. Här finns både generations- och klassförståelse, vilket märks i hur hon lyfter fram människan och konstnären Lars Molin. Tilläggas ska de molinska särdragen: född i jämtländska Järpen, son till en bergsprängare, ett kringflackande och inte alltid tryggt familjeliv. Väsentliga pusselbitar för att förstå Lars Molins konstnärliga hållning och uttryck.

Gunilla Jensen sammanfattar det träffande i tv-filmen Potatis-handlaren från 1995: som så ofta ”i Lasses berättelser” handlar det om ”solidaritet och social revansch”.

Lars Molin – mitt i berättelsen vill besvara två frågor: Vad gjorde honom till en folkkär berättare? Och vad fick honom att sätta sitt liv på spel – och därmed tystna mitt i berättelsen? Gunilla Jensen levererar inga slutgiltiga svar – det har vi heller ingen anledning att förvänta oss. Däremot hade jag önskat att hon hade vridit och vänt mer på frågeställningarna. Hon väjer inte för Molins svarta och destruktiva sidor, men redogör mer än reflekterar. Samma sak vad gäller produktionen, biografien redogör för handling och refererar till fakta.

Jag hade gärna sett Jensen gå mer i clinch med verken. Kanske är respekten för den biograferade för stor? Kanske har tiden ändå – trots att 16 år gått sedan Lars Molin stannade mitt i berättelsen när hans hjärta 1999 stannade vid 57 år ålder – varit för kort? Kanske har vänskapen och lojaliteten till Molin stått i vägen för att närma sig honom? Lars Molin – mitt i berättelsen blir därför framför allt en verksredogörelse kryddad med intervjuer och citat från de som jobbade med honom. Trots det är boken en välkommen introduktion som får oss att minnas och upptäcka Lars Molin. Men det fördjupande porträttet låter vänta på sig. Under tiden finns en del av allt han gjorde för public service att se på SVTs Öppet arkiv. Som Tre kärlekar, Den tatuerade änkan, Korset...

PERUKMAKAREN, LIKSOM andra yrken, utvecklas med ändrade arbetsförhållanden och material, förfinad teknik, ekonomi och tidsbrist. Perukmakaren och maskören **Ylva Hällqvist** ger därför ut en ny lärobok: *Perukmakeri. Samlade erfarenheter i ett hantverk*. Den bygger på ett konstnärligt utvecklingsprojekt på Stockholms

konstnärliga högskola där Hällqvist samlat sina och andras kunskap kring hantverket, varvat med illustrationer och intervjuer med yrkeskolleger. Först och främst en yrkesbok alltså, men som också kan läsas som ett intressant yrkes- och arbetslivsreportage.

Axel G. Janssons mekaniska verkstad är nu inne på sitt fjärde decennium som Orienteaterns scen. Till årsskiftet lämnar Lars Rudolffson över den konstnärliga stafettpippen efter att ha varit med sedan start. Dags att sammanfatta. **Karin Helander** skriver intressant om Orions arbete och konstnärliga process med mera i monografien *En teater för alla sinnen*.

Två nya filmboxar med olika temperament. Mellan 1953–58 var det **Povel Ramel** och **Knäppupp** som gällde. Fem långfilmer blev det. En era i svenskt nöjesliv. Filmerna finns nu samlade i Den stora Povel Ramelboxen. Från 1982–96 gjorde **Suzanne Osten** sex långfilmer, nu samlade i *Det bästa av Suzanne Osten – Film, feminism och galenskap*. Här finns den tyvärr lika aktuella *Tala! Det är så mörkt* om invandring, liksom *Bröderna Mozart* som Olof Palme såg samma kväll han mördades. Dvd-boxar med två uttryck som låtit tala om sig i svensk film senaste fem decennier.

SIST MEN INTE MINST – och inte bara för regniga sommardagar och i hängmattan – tre skönlitterära böcker med koppling till scen och film.

Frihet krossar sig själv mot nödvändighet skriver **Lars Norén** i en av många sentenser från nya diktsamlingen *Fragment*. Det lokala amatörsällskapet i en liten hamnstad vid Bottenviken beslutar sig 1948 för att sätta upp en Tjechovpjäs.

Lars Sunds *Tre systrar och en berättare* är en roman om Finlands moderna historia.

Manusförfattaren till bland andra Pingpong-kingen och Arn var **Hans Gunnarsson**. Hans nya roman *All inclusive* har alla förutsättningar att bli film. På en exklusiv resort i Guadeloupe börjar dödsfallen rada upp sig när C.G. kommer dit för att skriva en roman som ska locka folk att åka dit.

GERT LUNDSTEDT

Halmstad 11 juli samt 22-26 juli 2015

Internationella gatuteaterfestivalen
www.halmstad.se/gatuteater

Fri entré

Förbundsnytt

Iphones omfattas av privatkopieringsersättning

Svea hovrätt har lämnat en dom i målet mellan Copyswede och Telia vad gäller privatkopieringsersättning. Hovrätten har prövat om Iphones är en produkt som är särskilt ägnad för privatkopiering eller inte.

Svea hovrätt gick på samma linje som Södertörns tingsrätt och meddelade i en meddelande om mobiltelefonen Iphone omfattas av ersättningssystemet för privatkopiering.

– Den upphovsrättsliga lagstiftningen måste följa med teknikutvecklingen. Därför är hovrättens ställningstagande viktigt. Privatkopieringsersättningen utgör en del av försörjningen för många av våra medlemmar, säger Jaan Kolk, förbundsdirektör på Teaterförbundet.

Alla har i dag rätt att privatkopiera musik och film för eget bruk. Det har möjliggjorts genom ett undantag i upphovsrättslagen, som ger kulturskaparna rätt att bestämma över sina verk.

Copyswede agerar på uppdrag av kulturskaparna, för att de ska få betalt för sitt arbete.

Privatkopieringsersättningen utgör små summor för konsumenterna, men är en viktig inkomst för den enskilde kulturskaparen.

Moms på kulturområdet

I Sverige har vi tre skattesatser för moms, men det finns också verksamheter som är momsbefriade. På de flesta verksamheter är det 25 procent moms. På konst, mat och vissa andra verksamheter är det 12 procent moms och på entrébiljetter till kulturevenemang, försäljning och upplåtelse av upphovsrättigheter som till exempel scenografi- och regissörsuppdrag samt skådespelaruppdrag på film är det 6 procent moms.

Gage på artistframträdanden är momsfria om artisten

- är en utövande konstnär
- framträder inför publik
- framför ett litterärt eller konstnärligt verk som är skyddat av upphovsrättslagen.

Exempel på utövande konstnärer som kan uppträda momsfritt är sångare, musiker, dansare, skådespelare, recitatörer och dirigenter.

Om flera utövande konstnärer uppträder tillsammans, till exempel en orkester eller en teatergrupp, är framförandet också momsfritt, om det är artisten som säljer föreställningen.

För att gaget ska vara momsfritt krävs dessutom att det avser ett framträdande inför levande publik. Det arbete som görs av till exempel regissörer, repetitörer eller scenografer sker vanligtvis inte inför publik. Deras ersättning är därför inte momsfri. Då gäller reglerna för 6 eller 25 procent moms.

Mer tips och information för egenföretagare hittar du på Teaterförbundets hemsida.

Från avdelningarna

IRIS-priset till Osten

Svenska Regissörsföreningens pris IRIS 2015 överlämnades på Scenkonstbiennalen i Malmö, till Suzanne Osten för föreställningen I Annas garderob på Göteborgs stadsteater.

Motivationen: ”Med lekfullt allvar, hopflätat med en stor skopa humor och distans, går Suzanne Osten bärsärkagång i Sigmund Freuds psykoanalys. Hennes eviga nyfikenhet och lustfyllda arbete, får ensemblen att briljera i en närvaro på scenen, så genuint äkta att den går att ta på. Hennes unika förmåga gör I Annas garderob till ett imponerande skådespel; djärvt, humoristiskt, provokativt, i en stil som blivit hennes egen.” Suzanne Ostens uppsättning I Annas garderob hade premiär på Göteborgs stadsteater 17 oktober 2014.

Jury bestod av Anna Sjövall, Helena Röhr, Leo Cullborg, Mathias Clason samt Judit Benedek ordförande.

De fick stipendier från Rättighetsbolag 2015

Skådespelarna: Inga Edwards, Suzanne Ernrup, Dag Malmberg, Eva Fritjofson, Peter Harryson, Rolf Lassgård, Kajsa Reingardt, Lennart R Svensson, Lisbeth Johansson, Marika Lagercrantz, Eva Gröndahl, Ulf Dohlsten, Robert Sjöblom
Scenograferna: Anita Kajaste, Charles Koroly.

Filmfotografen: Andra Lasmanis.

Filmregissörerna: Clas Lindberg, Maud Nycander, PerÅke Holmquist.

Nytt tjänstpensionsavtal på institutionsteatrarna

Det nya pensionsavtal som träffats för institutionsteatrarna innebär att alla anställda som har mer än fem år kvar till pensionsåldern från och med den 1 januari 2015 har fått en ny form av tjänstepension. Den heter ITP 1 och ersätter det nuvarande så kallade AIP-avtalet.

ITP 1 är den pensionsplan som också gäller för privatanställda tjänstemän. Det är en väl fungerande pensionsplan med låga avgifter. Grunden för ITP 1 är samma som i det nuvarande. För dig som den 31 december 2014 hade mindre än fem år kvar till nuvarande pensionsålder fortsätter AIP-avtalet att gälla tillsammans med den så kallade PISA-förordningen.

Medlemsannonser

Bytes: Finnes: 2 1/2 rum, 82 kvm, 2 tr hiss, i Höstol på Hantverkargatan, utsikt mot Stadshuset. SÖKES: Större, gärna med balkong. Christer Brosjö. Tel: 0704-978434 epost:christer@pdl.nu

Teaterförbundet / för scen och film

Förbundsstyrelsen

Verkställande utskott: Anna Carlson (skådespelare) ordförande, Minna Krook (koreograf), vice ordförande, Thomas Nording (scen tekniker), Peter Schildt (filmregissör), Theresé Hörnqvist (producent).

Övriga ledamöter: Måns Clausen (skådespelare), Ulrika Dalenstam (administratör), Robert Forsman (tekniker), Zofi Nilsson (scenograf), Simon Norrthon (skådespelare), Daniel Norgren Jensen (dansare), Martyna Lisowska (musikalartist), Inga Onn (skådespelare), Pontus Plaenge (skådespelare/regissör), Annika Stödborg (maskdesign film).

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
facebook.com/teaterforbundet
twitter.com/teaterforbundet

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På teaterforbundet.se hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

GÅ EN KURS PÅ Teater Alliansen I HÖST!

Tanken och ordet – med Henric Holmberg 24-28 augusti
Vill du bli utmanad av djärva idéer, kickad av konstfullt formulerade texter?

Körsång för skådespelare – med Sean Kelly 24-28 augusti
Släpp ut rösten i lustfylld körsång!

Sånggestaltning – grundkurs med Pia Olby 9-11, 16-18 sept.
Utveckla och utmana din vokala och musikaliska potential.

Monologworkshop – med Nadine George 5-9 oktober
Dialogworkshop – med Nadine George 12-23 oktober
Röstarbete med utgångspunkt i Shakespeares texter.

Läs mer och ansök på www.teateralliansen.se/kurser

ÄR DITT KONTRAKT OK?

Har du fått ett nytt uppdrag och är osäker på om kontraktet är skrivet som det ska? Du som är medlem kan höra av dig till Teaterförbundets medlemsjour så hjälper våra jurister dig att granska kontraktet.

Kontakta jour@teaterforbundet.se
eller ring 08-441 13 00.

FAKTURERINGS-SERVICE

DU BEHÖVER INTE HA EGET FÖRETAG FÖR ATT TA JOBB MED FAKTURA

Om arbetsgivaren kräver faktura kan du som medlem i Teaterförbundet istället använda dig av Servicebolagets faktureringservice som en mellanhand mellan dig och uppdragsgivaren vid korta uppdrag.

Servicebolaget fakturerar uppdragsgivaren, betalar ut ersättning till dig och betalar in skatt och arbetsgivaravgift.

Har du frågor kan du skicka en e-post till info@teaterforbundet.se
eller ringa 08-441 13 00.

Läs mer på www.teaterforbundet.se

Kalendarium

- 03 aug **Jivamukti yoga – med Eric Ernerstedt**
(Dansalliansen – Stockholm)
- 03 aug **The Vision – med Ime Essien Hessel**
(Dansalliansen – Stockholm)
- 10 aug **Sommarträning med Monica Milocco**
(Dansalliansen – Stockholm)
- 17 aug **Into the fields – med Jan Burkhardt**
(Dansalliansen – Stockholm)
- 24 aug **Tanken och ordet – med Henric Holmberg**
Vill du bli utmanad av djärva idéer, kickad av konstfullt formulerade texter? (Teateralliansen)
- 24 aug **Isadora Duncan teknik**
med Kathleen Quinlan och Lilly Zetterberg
(Dansalliansen – Stockholm)
- 24 aug **Körkurs – med Sean Kelly.**
Släpp ut rösten i lustfylld körsång. (Teateralliansen)
- 25 aug **Inside out – Costume design work shop**
Tre dagar med Irina Kruzhilina. Sista ansökan 14 juni (Kulturakademin Trappan)
- 25 aug **Movement research workshop – med Heidi Vierthaler** (Dansalliansen – Luleå)
- 27 aug **Ansök till Konstnärsnämnden**
• Internationellt kulturutbyte och resebidrag
• Internationella Koreografstipendiet
- 31 aug **Flying Low och Improvisation on stage – David Zambrano** (Dansalliansen – Stockholm)
- 09 sep **Sånggestaltning – grundkurs med Pia Olby**
Utveckla och utmana din vokala/musikaliska potential. (Teateralliansen)
- 18 okt **Yrkesavdelningskonferens**
(Teaterförbundet för scen och film)

Streamad film på frammarsch

Film är bäst på bio, brukar det heta. Men endast tre procent av filmtittandet sker på en biograf.

Traditionell TV dominerar visar färsk statistik från SFI. Streamade tjänster slog igenom på allvar förra året och är på stark frammarsch medan köp och hyrfilm backar. Samtidigt ser publiken en av åtta filmer illegalt på webben.

Statistiken ger starkt stöd för att skrota det nuvarande filmavtalet. Läs mer om förslaget till en statlig filmpolitik på sidan 9 i tidningen.

Filmtittandet i olika fönster

30%	Tv-kanaler
16%	Filmkanal i Tv
14%	S-voD
12%	Webb-tv
5%	Fysisk köpfilm
4%	T-voD
3%	Biograf
3%	Fysisk hyrfilm
1%	Filmfestival
12%	Illegal sajt

